

Neurooftalmologi

DSVO årsmøde - Marts 2023

Specialdyrlæge i Øjensygdomme Claus Bundgaard Nielsen

1

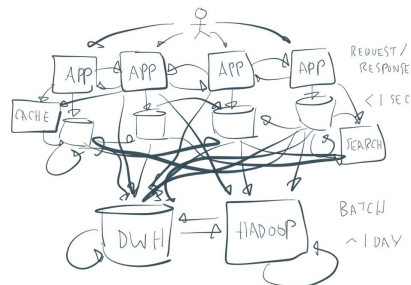
AniCura

1

Program

FORMÅLET ER AT FORBEDRE MULIGHEDERNE FOR AT FORETAGE EN NEUROOPHTHALMOLOGISK UNDERSØGELSE, FORMULERE PROBLEM OG FORETAGE DIFFERENTIALDIAGNOSTISKE OVERVEJELSER I FORBINDELSE MED UDREDNINGEN AF DEN NEUROOPHTHALMOLOGISKE PATIENT.

- Neurooftalmologisk undersøgelse
- Strabismus og Nystagmus
- Pupil
- Facialis paralysé
- Den blinde patient
- Quiz

Kredits: Rikke Fast, Dyrnlæge, PhD neurologi

2

AniCura

2

Neurooftalmologisk undersøgelse

KLINISK UNDERSØGELSE

Forudsætter godt kendskab til de neuroanatomiske forhold!

- Er der synsaffektion eller blindhed?
- Er der adfærsændringer eller andre centralnervøse symptomer?
- Er der bortfald eller påvirkning af efferente eller afferente nervebaner?
- Er der tale om et centralt eller perifert (oculært) problem?
-
- Kan læsionen lokaliseres?
-
- Problemliste og differentialdiagnostiske overvejelser

3

AniCura

3

Craniale nerver med direkte relation til øjet

- CNII - n.opticus (afferent)
- CNIII - n.oculomotorius (efferent/parasymp)
- CNIV - n.trochlearis (efferent)
- CNV – n.trigeminus (afferent/sensorisk/(motorisk))
- CNVI – n.abducens (efferent)
- CNVII - n.facialis (efferent/parasymp)
- (CNVIII - n. vestibulocochlearis (afferent))
- (CNIX – n. vagus (truncus sympaticus))

O-O-O-T-T-A-F-V-G-V-A-H

AniCura

4

Neurooftalmologisk undersøgelse

VURDERING AF SYNET

- Vurdering af dyrets bevidsthed – Aktivitetsniveau? Nærvær? Respons på stimuli? Adfærd?
  - Via anamnesen, dyrets opførsel i konsultationen (lad patienten færdes selv!)
  - Fokus på "hele" patienten.

- Syn?
  - Adfærd – går patienten ind i ting? Er den meget passiv (kat)? Maze test (forhindringer)
  - Følger patienten "faldende vattot", serviet, lysplet eller lignende?
  - Placeringsreaktion (Visual Placing)?
  - Forskel ved ændret belysning?

- Neuroanatomisk respons og reflekser

5

AniCura

5

"Faldende vat-tot"

AniCura

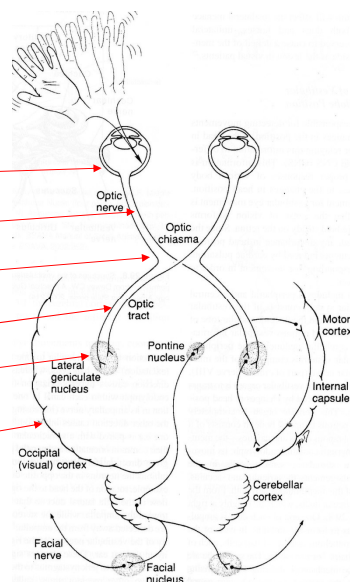
6

Den visuelle vej

- ▀ Retina (photoreceptorer - ganglieceller)
- ▀ N.opticus
- ▀ Chiasma (overkrydsning 75%(hd)-66%(kat))
- ▀ Tractus opticus
- ▀ Laterale Geniculate Nucleus(LGN)/Thalamus
- ▀ Visuale occipitale cortex (80%)
- ▀ (de øvrige 20% går til hjernestammen til reflektoriske centre)

Visuelle vej

- ▀ Retina
- ▀ N.opticus
- ▀ Chiasma
- ▀ Tractus opticus
- ▀ LGN
- ▀ Cortex cerebri

Neurooftalmologisk undersøgelse

NEUROANATOMISK RESPONS OG REFLEKSER

- Menace respons (True respons)
- Pupilrefleks (PLR)
- Lysrefleks (dazzle refleks)
- Efferente (n. facialis og n. oculomotorius m.fl.)

10

AniCura

10

Test	Afferent nerve	Hjernerregion	Efferent nerve
Menace respons eller "lysplet" (True respons)	CN II (Opticus)	Visuelle cortex, cerebellum, Hjernestamme	CN VII (Facialis)
Lys/mærke			
Visuel placering (rækker ud efter støtte)	CN II (Opticus)	Visuelle cortex	Flere
Pupilrefleks (PLR)	CN II (Opticus)	Hjernestamme	CN III (Oculomotorius)
Dazzlerefleks	CN II (Opticus)	Hjernestamme + cerebellum	CN VII (Facialis)
Pupiltørrelse og form	CN II (Opticus)	Hypothalamus + hjernestamme	Parasympaticus (III) / Sympaticus til øjet (IV)
Palpebralrefleks	CN V (trigeminus - ramus ophthalmicus eller maxillaris)	Hjernestamme + cerebellum	CN VII (Facialis)
Cornea refleks	CN V (trigeminus ramus ophthalmicus)	Hjernestamme	CN VII (Facialis) CN VI (abducens)
Septum nasi stimulation (veltpind)	CN V (trigeminus - ramus maxillaris)	Førhjerne, Hjernestamme	Flere
Septum nasi stimulation (alkohol) v. Neurogen KCS	CN V (trigeminus - ramus maxillaris)	Førhjerne, Hjernestamme	CN VII (parasympaticus)

AniCura

11

Menace Respons (True respons)

CORTICALT RESPONS

- Hånd bevæges mod øjet (NB! Rør ikke!)
  - Andet øje blændes af (med hånden)
  - Blinkerefleks udløses (Facialis/CNVII) og bulbus trækkes tilbage (Abducens/CNVI) → blinkhinden træder frem
  - Forudsætter "klart oculært medium"
  - Kræver intakt n.facialis (og n.abducens)
  - Kræver intakt cerebellum
  - Siger ikke noget om synsevnen!
- Tillært respons, først fuldt udviklet efter 10-12 uger hos hund/kat

12

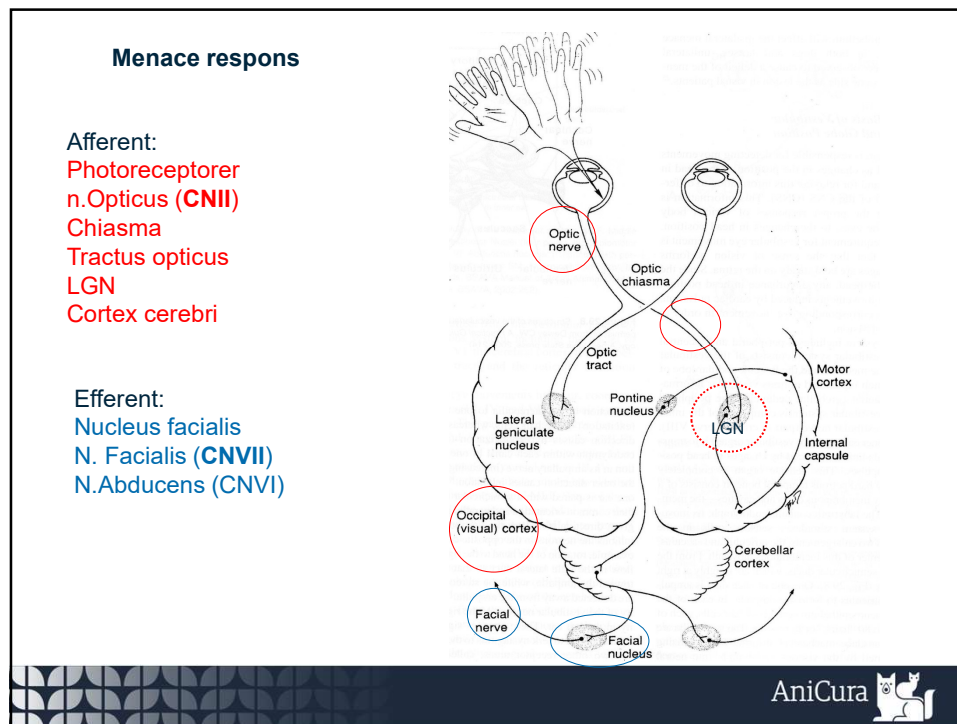
AniCura

12

Menace Respons

AniCura

13

14

Menace Respons (True respons)

FORTOLKNING....

- **Positiv menace-respons** -> patienten kan se hånd, siger intet om synsevnen (hvor godt den ser!)
- **Negativ menace-respons** =
- Problemer i afferente baner (patienten har synsaffektion/blindhed)
  - (medie) - Retina - n.opticus - chiasma - tractus - cortex
- Problemer i efferente baner (patienten har syn)
  - Facialis/abducens centre (mellemhjerne) - cerebellum - hjernestamme - n.facialis/n.abducens

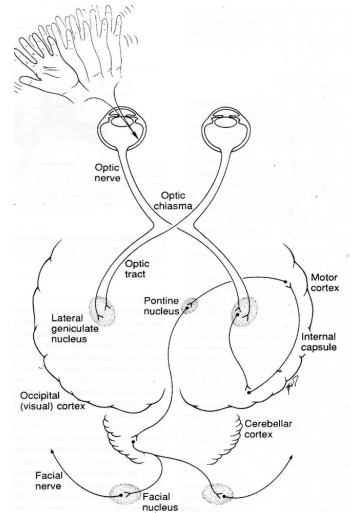
15

AniCura

15

Menace Respons - eksempel

- N.facialis konstateret intakt
- Moderat mydriase OS
- Positiv menace OD
- Negativ menace OS

- Intet syn OS
- Årsag?
  - Retina/n.opticus OS
  - Chiasma?
  - Tractus/LGN/Synscortex (contralateralt ?)
- Næste skridt?

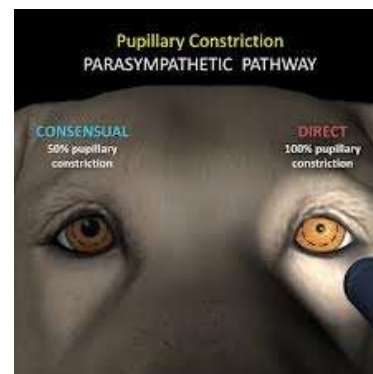
AniCura

16

Pupil Refleks - PLR

SUBCORTICAL REFLEKS

- Lysdæmpet lokale
- Stærkt fokalt lys (transilluminator)
- Konstriktion/miosis noteres
- Kan være +/-/inkomplet (NB! "pupillary escape")
- Forudsætter intakt/funktionel irismuskulatur
- Er der givet mydriaticum/cykloplegicum?
- Siger intet om synet!

17

AniCura

17

Pupil Refleks - PLR

- Observation af pupillerne – anisocoria, dyscoria, reaktion på lys/mørke
- Direkte – ipsilaterale pupil
- Indirekte – contralaterale pupil
- "Swinging flashlight test"
  - Normal: Begge pupiller trækker sig ens sammen ved belysning af først det ene øje, derefter det andet.
  - Unormal: Mindre pupilkonstriktion i det afficerede øje (retinal/præchiasmal læsion) ved belysning af først det ene og derefter det andet øje.

18

AniCura

18

Pupil Refleks - PLR

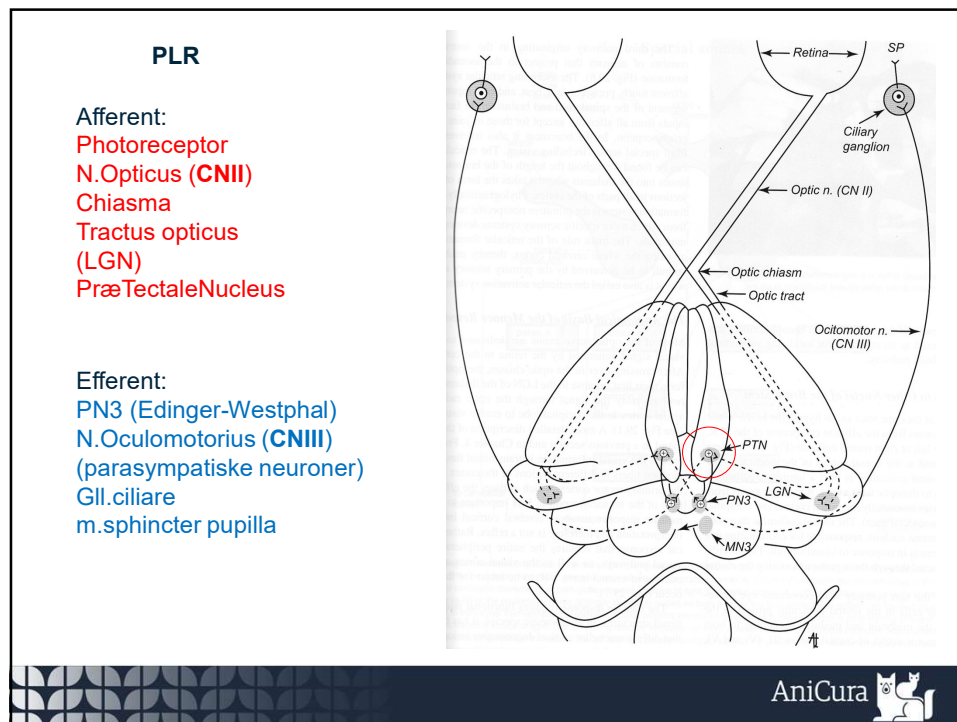
PUPILSTØRRELSEN

- Resultat af balance/equilibrium i autonome nervesystem mellem den parasympatiske og sympatiske innervation.
- M. sphincter pupilla – parasympatisk
  - Styret af parasympatiske nervefibre via n. oculomotorius (CNIII)
- M.dilatator pupilla – sympatisk
  - Via truncus sympaticus og n. trigeminus (CNV)
- I mørke forventes bilateral pupildilatation (mydriase), idet sphincter afslappes
  - ved belysning aktiveres sphincter = miosis

20

AniCura

20

21

Pupil Refleks - PLR

FORTOLKNING...

- **Positiv PLR** – intakte afferente og efferente baner – siger INTET om synet.
- **Negativ PLR** =
- Problemer i afferente baner:
  - retina – n. opticus – chiasma – tractus – lokale centre (PTN)
- Problemer i efferente baner:
  - Parasympat. Center (PN3) – n. oculomotorius – gll. Ciliare – sphincter
- "Swinging Flashlight Test" - Unormal = Unilateral retinal eller præ-chiasmale læsion

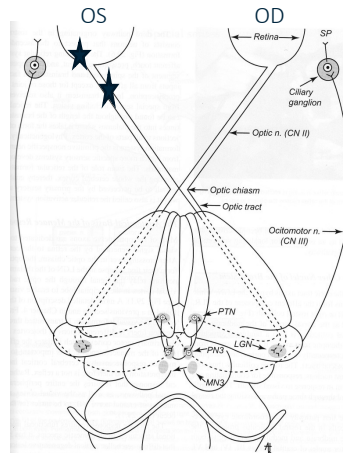
22

AniCura

22

PLR deficit - eksempel

- Moderat mydriase OS
- Positiv menace OD
- Negativ menace OS
- PLR direkte OD – positiv
- PLR indirekte OD->OS positiv
- PLR direkte OS – negativ
- PLR indirekte OS->OD negativ
- Swinging Flashlight unnormal OS
- Retinal eller præchiasma defekt OS

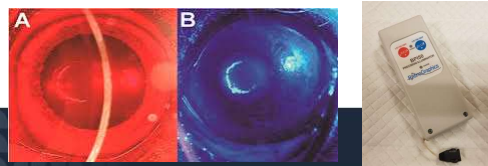
AniCura

23

Chromatisk PLR - cPLR

- Hvidt lys består af mange forskellige bølgelængder og stimulerer alle lag i retina.
- Belysning med rødt hhv. blåt lys anvendes for at differentiere de forskellige lag.
- **Rødt lys (630 nm) stimulerer stave og tappe**
- **Blåt lys (480nm) stimulerer retinale ganglionceller (melanopsin)**
- Ved defekt i neuroretina (stave & tappe) vil cPLR være rødt negativ, men blå positiv (f.eks. Sudden Acquired Retinal Degeneration - SARDS)
- Ved retinal degeneration (i.e. PRA) vil cPLR være rødt negativ eller inkomplet ("pupillary escape") og blå positiv i tidlige stadier, senere rødt negativ og blå negativ/inkomplet.
- Ved sygdomme i refleksbuen "bag øjet" er PLR og cPLR negative.

I praksis anvendes testen til en hurtig og foreløbig vurdering af retinas funktion og til at be- eller afkræfte mistanken om retinal sygdom, f.eks. ved matur cataract eller SARDS.

AniCura

24

Lys Refleks – Dazzle refleks

SUBCORTICAL REFLEKS - HVIS IKKE PLR ER MULIG....

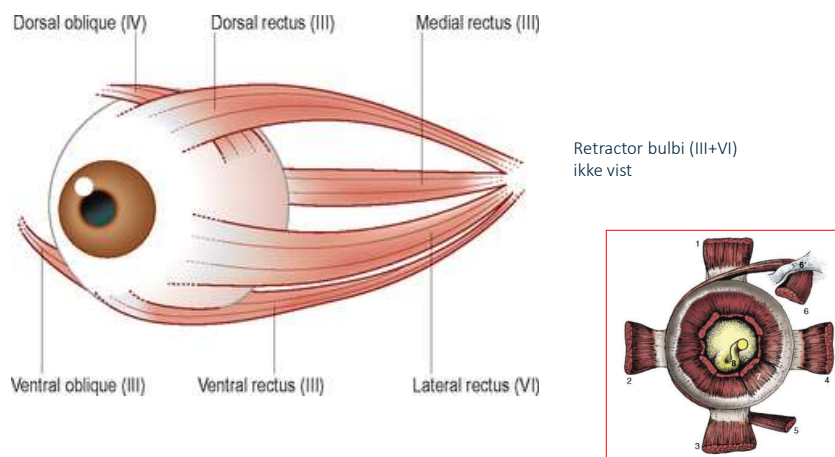
- Lysrefleks (direkte)
- Lysdæmpet lokale
- Stærkt fokalt lys
- Udløser momentan blink (begge øjne)
- God ved f.eks. corneaødem, keratitis, hyphema, synnechia, udtalt irisatrofi hvor man ikke kan se/vurdere pupilaktionen.

- Afferente baner som ved PLR
- Efferent: Via PN3 og CNVII (**n. facialis**) → m. orbicularis oculi (kræver intakt cerebellum)

- Så hvis PLR og facialis er OK er dazzle unødvendig....

25

AniCura

25

Ekstraokulære øjenmuskler (7 stk)

INNERVERES AF HAVREGRYNSNERVERNE – OTA – OCULOMOTORIUS (III)-TROCHLEARIS(IV) – ABDUCENS(VI)

LRRB6-DO4-R3

26

AniCura

26

Craniale nerver og øjenundersøgelse OCULOMOTORIUS (CN III)

Funktion:

Motorisk:

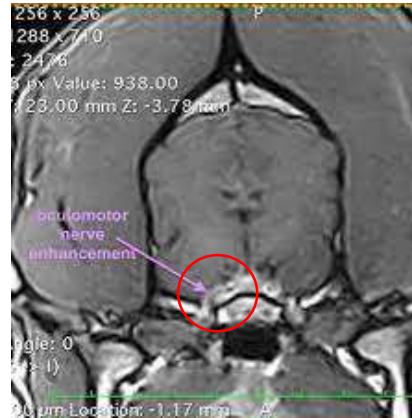
- Extraoculære muskler (dorsale, ventrale og mediale recti + m. Obliquus ventralis og delvist m. retractor bulbi)
- M. Levator palpebra (-> ptosis)

Parasympatisk:

- Pupilkonstriktion
  - Hunde har 5-8 ciliare nerver; Katte kun 2 (en medial og en lateral)

Oprindelse:

- Nucleus for N. oculomotorius er lokaliseret i rostrale mesencephalon (midhjernen)
- Nerven løber lateralt for hypofysen og ud af kraniet via fissura orbitale

R3

27

AniCura

27

Craniale nerver og øjenundersøgelse OCULOMOTORIUS (CN III)

Klinisk vurdering:

- Ved at **vurdere øjenposition** og -bevægelse (fysiologisk nystagmus) samt PLR (efferente-parasympatiske del).

Symptomer på dysfunktion:

- **Ventrolateral strabismus**
  - OBS! Adskiller sig fra vestibulær strabismus (positionel strabismus), som kun er positionel
- **Manglende normal fysiologisk nystagmus**
- Manglende evne til at rotere øjet dorsalt, ventralt og medialt (extern ophthalmoplegi)
- Evt mydriase og negativ PLR (intern ophthalmoplegi)

28

AniCura

28

Craniale nerver og øjenundersøgelse TROCHLEARIS (CN IV)

Funktion:

Motorisk:

- ◆ m obliquus dorsalis (indadrotation af øje)

Oprindelse:

- ◆ Den eneste craniale nerve, som udgår dorsalt fra hjernestamme og innerverer contralaterale strukturer

Klinisk vurdering:

- ◆ Ved at vurdere øjenposition i hvile og teste for normal fysiologisk nystagmus

Symptomer på dysfunktion:

- ◆ **Dorsolateral strabismus af contralaterale øje**
  - ◆ Hund: nemmest at vurdere ved oftalmoskopi: Lateral deviation af dorsale kar, hos kat: ændret pupilorientering)
- ◆ Sjældent at se som isoleret skade, oftest kombineret med skade på III og VI, resulterende i komplet intern eller extern ophthalmoplegi

DO4

29

AniCura

29

Craniale nerver og øjenundersøgelse ABDUCENS (CN VI)

Motorisk:

- ◆ m. rectus lateralis og m. retractor bulbi
(lateral bevægelse af øje og retraction af øjet)

Oprindelse:

- ◆ Rostrale hjernestamme i bunden af 4. ventrikel.

Klinisk vurdering:

- ◆ Vurdering af øjenposition
- ◆ Fysiologisk nystagmus
- ◆ Berøring af cornea (eller mediale/laterale canthus) skal medføre tilbagetrækning af øjet.
(n. trigeminus sensorisk, n. abducens motorisk)

Symptomer på dysfunktion:

- ◆ **Ipsilateral konvergerende strabismus (skeløjet/esotropia)**
- ◆ **Øjet kan ikke krydse midtlinien ved test for horisontal nystagmus**
- ◆ **Manglende evne til at trække øjet tilbage**

LRRB6

30

AniCura

30

Craniale nerver og øjenundersøgelse TRIGEMINUS (CN V)

Sensorisk:

- Består af Ramus ophthalmicus, -maxillaris og -mandibularis
- Hver gren forsyner specifikt område af ansigtet –
  - **Ophthalmicus**: cornea, *mediale* canthus, planum nasale, septum nasi
  - **Maxillaris**: maxil område, *pinnae*, *laterale* canthus
  - **Mandibularis**: mandibulære område

Motorisk:

- Tyggemuskulatur
  - Temporalis, masseter, medial og lateral pterygoideus mfl.

Oprindelse:

- Sensorisk nucleus er aflang og strækker sig langs med hjernestammen
- Motor neuron udspringer fra pons i niveau med rostral cerebellare pedunkel

Klinisk vurdering:

- Palpebral refleks (lateral + medial) – afferent komponent
- Corneal refleks (sensorisk trigeminus, motorisk facialis (og abducens))
- Stimulation af septum nasi udløser respons (nys/afværge)
- Schirmer tåre test - STT

Symptomer på dysfunktion:

- Atrofi af tyggemuskulatur
- Nedsat kæbetonus, dropped jaw (bilateral affektion)
- **Enophthalmus + protrusion af mebr. Nicitans** (passivt pga. muskel atrofi)
- Manglende bevidst opfattelse af stimuli: berøring af septum nasi => dyret trækker ikke hovedet væk
- **Neutrotrop keratitis** sfa manglende afferent stimulation af tårerefleks og deraf nedsat tåreproduktion

Craniale nerver og øjenundersøgelse FACIALIS (CNVII)

Motorisk:

- Ansigtsmuskulatur

Sensorisk:

- Smagssans

Parasympatisk:

- Gl. lacrimale + spytkirtler (Mandibularis og sublingualis)

Oprindelse:

- Rostrale medulla oblongata, axoner følger n. Vestibulocochlearis via foramen stylomastoideus via mellemøre og her deles motoriske og parasympatiske baner til hhv. ansigtsmuskulatur og kirtler

Klinisk Vurdering:

- Palpebral refleks + Corneal refleks + Menace response og dazzle refleks
- Læbe pinch
- Schirmer tåre test (STT) - alkoholtest

Symptomer på dysfunktion:

- Manglende ansigtssymmetri
- Hængende øre, læbe
- Deviation af næse til raske side (akut)
- Deviation af næse til syge side (kronisk)
- Retraction af læbe ved kronisk denervation
- **Blinkerefleks mangler** (mangelfuld evne til at lukke øjet)
- **Neurogen KCS** (parasympatiske del)

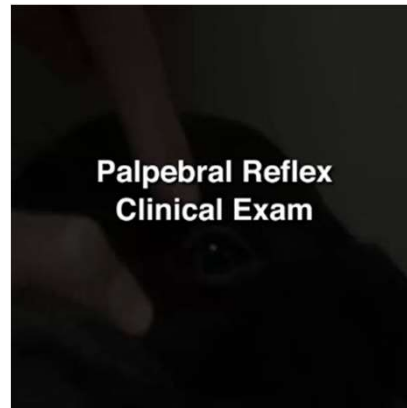

Palpebral refleks (CN V, VII)

n.trigeminus og n. facialis

KLINISK UNDERSØGELSE

- > Både mediale og laterale canthus berøres med vatpind eller finger (begge øjne).
→ hurtig og komplet lukning af øjet
- > Ved berøring af mediale og laterale canthus af den palpebrale fissur stimuleres hhv. ramus ophthalmicus og r. maxillaris af trigeminus, der løber til hjernestammen og udløser et motorisk respons via facialis.
- > Resulterende i kontraktion af m. orbicularis oculi og derved lukkes øjet.
- > Hjernestammen sender også input til den **contralaterale** cortex, hvormed der sker bevidst opmærksomhed omkring berøringen, ses som en delvis respons fra contralaterale øje.

33

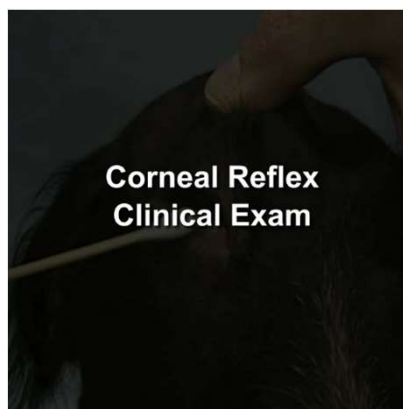
AniCura

33

Corneal refleks (CN V,VI,VII)

KLINISK UNDERSØGELSE

- > Foretages med en (fugtig) vatpind som forsigtigt applikeres på cornea.
  - > Det kan være nødvendigt at holde øjenlåg åbent
- > Resultat: øjet trækkes tilbage, tredie øjenlåg glider passivt frem (VI) OG øjenlåg lukkes (VII)
- > NB! Lubricerende dråber efter undersøgelsen

35

AniCura

35

Corneal refleks (CN V,VI,VII)

ANATOMI

- > Sensorisk: Ramus ophthalmicus (CNV)
- > Motorisk: lukning af øjenlåg via CNVII og retraktion af øjet via CNVI
- > Neuroanatomiske Strukturer der vurderes:
  - Afferent: Ramus ophthalmicus (CNV) og (CNV) nucleus i hjernestammen.
  - Efferent: facialis (VII) og abducens (VI)

NB!

- > Ramus ophthalmicus (CNV) => synapse i pons => information til contralateral cortex.
- > Facialis (CNVII) løber via indre øre sammen med vestibulocochlearis (VIII)

36

AniCura

36

Strabismus og Nystagmus

38

AniCura

38

Strabismus og Nystagmus

39

AniCura

39

Øjenposition (CN III,IV,VI) /Strabismus

KLINISK UNDERSØGELSE

Øjen bevægelse

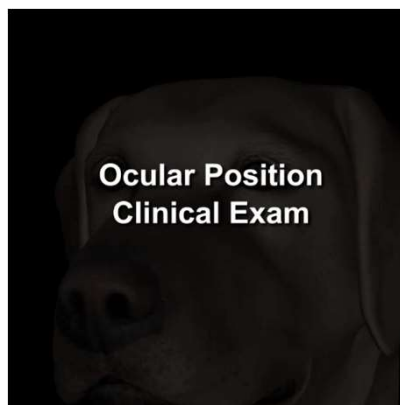
Kontrolleres af havregryns nerverne (OTA):

- > Oculomotorius (III)
- > Trochlearis (IV)
- > Abducens (VI).

Skade på en af disse nerver =>

Strabismus, da muskler innervet af stadig fungerende nerver trækker øjet væk fra de denerverede muskler (= bortfald af funktion)

LRRB6-DO4-R3

40

AniCura

40

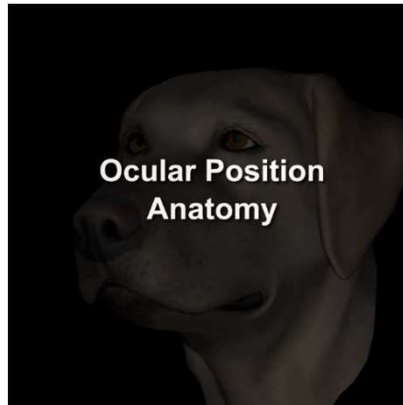
Øjenposition (CN III,IV,VI) /Strabismus

ANATOMI

- **Skade på CN III (Oculomot.)** => ventrolateral strabismus, idet LR og DO stadig virker
- **Skade på CN VI (Abduc.)** => medial strabismus (og manglende globe retraktion). LR og RB virker ikke.
- **Skade på CN IV (Troch.)** => udadrotation af øjet. DO virker ikke.

Kat → skråtstillet pupil

Hund med rund pupil vurderes ved at se på positionen af kar i fundus

41

AniCura

41

Øjenposition (CN III,IV,VI) /Strabismus

CONGENITAL STRABISMUS

- Idiopatisk (uden identificerbar årsag)
- Kan være associeret med albinisme
- **Convergerende** strabismus (Esotropia)
  - Kan ses hos Siameser, Burmeser og Hellig Birma
- **Divergerende** strabismus (Exotropia)
  - Især hos hvalpe - brachycephale racer (kan rette sig)
  - Evt. sfa. Parese/abnorm tilhæftning af m. rectus medialis

43

AniCura

43

Nystagmus (CN III,IV,VI,VIII)

KLINISK UNDERSØGELSE

Fysiologisk nystagmus

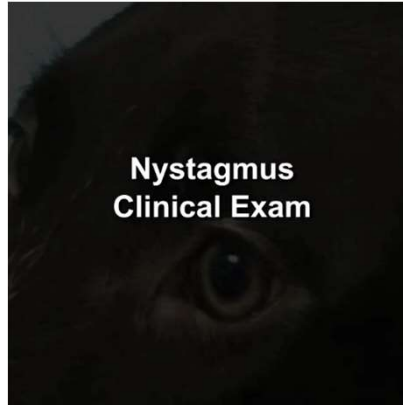
- > Vurderes ved at bevæge patientens hoved fra side til side i det horisontale plan
- > **Normal fysiologisk nystagmus:** består af en hurtig bevægelse af øjnene mod den side hvortil hovedet bevæges og en langsommere fase i modsatte retning
- > Fysiologisk nystagmus kræver normal funktion af OTA (CN III, IV og VI), fasciculus medialis longitudinalis i hjernestammen (CNIII) og Facialis (CNVII)

Patologisk nystagmus:

- > Spontan nystagmus (nystagmus i hvile)
- > Positionel nystagmus (ses når hovedet placeres i en ny position)

Praktisk:

- > 1) Udløses nystagmus med patienten på ryggen?
- > 2) Er der normal fys.nystagmus når du drejer rundt med patient i armene?

44

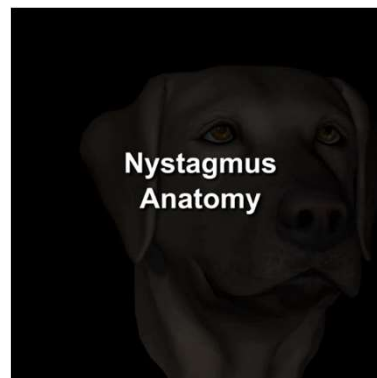
AniCura

44

Nystagmus (CN III,IV,VI,VIII)

ANATOMI

- > Hoved bevægelse => Afferent stimulation af n. vestibulocochlearis, som får signaler via cochlea (lyd), balanceorganet i det cortiske organ (hovedstilling og bevægelse i rummet), buegangenes ampuller samt sacculus og ventriculus.
- > Det efferente respons er via OTA: CN III, IV, VI

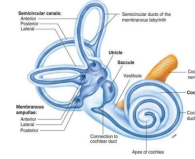

45

AniCura

45

Vestibulære system

Det vestibulære system består af:

- > Specielle proprioreceptorer i det indre øre
- > N.Vestibulocochlearis (CN VIII)
- > 4 hjernestamme nuclei i rostrale medulla oblongata (nucleus vestibularis, hvor proprioceptive input integreres)
- > Cerebellum
(*nucleus fastigialis, lobus flocculonodularis*)
- > Motorisk via **OTA** - CN III, IV, VI
- > + **Ipsilaterale extensor** muskler og **contralaterale flexor** muskler i ekstremiteter
- > Hermed reguleres position af øjne, krop og lemmer i forhold til position og bevægelse af hoved.

46

AniCura

46

Vestibulær sygdom

KLINISKE SYMPTOMER

Hoved:

- > Head tilt mod afficerede side

Patologisk nystagmus:

- > Horisontal, vertikal eller roterende

Vestibulær strabismus:

- > *Positionel* ventral til ventrolateral strabismus (ofte kun synlig når hoved strækkes)

Vestibulær ataxi:

- > Ekstenderer forben i afficerede side, flekterer i modstående side.
- > Læner, falder, ruller, cirkler mod læsionens side
- > Bred-baset gang

47

AniCura

47

Perifer vs. Central vestibulært syndrom

Peripheral

- Idiopathic (benign/geriatric) vestibular disease – dogs & cats
- Otitis media/interna
- Nasopharyngeal polyps (young cats typically <24 months)
- Rarely tumors of the petrous portion of the temporal bone

Central

- Neoplasia
- Inflammatory disease: Most common focal form of GME occurs in this area of the brainstem for dogs; young cats think FIP
- Vascular disease
- Metronidazole intoxication
- Hypothyroidism
- Thiamine deficiency – Very early on; often missed

Spontan nystagmus (=nystagmus i hvile) kan evt. indikere læsionens lokalisering!

➤ Vertikal oftest kun ved central sygdom

➤ Horizontal og roterende både ved perifer og central vestibulær sygdom

➤ Patienter med bilateral sygdom har ingen headtilt eller fysiologisk/spontan/positionel nystagmus

Vestibulær sygdom

ÅRSAGER (DAMNIT-V)

- Degenerative: Storage diseases
- Anomali: Congenital, Chiari
- Metabolisk: Hypothyroidisme
- Neoplastisk: Primær aural neoplasi, vestibulær neurofibrom, meningiom m.fl.
- Nutritionel: Thiamin mangel
- Inflammatorisk: Meningoencephalitis, otitis media/interna, nasopharyngeal polyp
- Idiopatisk: Vestibulær neuritis
- Toxisk: F.eks. metronidazol, aminoglycosider, topikal klorhexidin
- Traume: Indre øre, hjerne
- Vaskulær: Stroke

Fig. 8. Axial T1-weighted, postcontrast MRI scan obtained from a dog with left head tilt, vertical nystagmus, and left hemiparesis. A uniformly enhancing, extra-axial mass lesion is present in the left ventrolateral aspect of the medulla (arrows). A transitional meningioma was confirmed at necropsy.

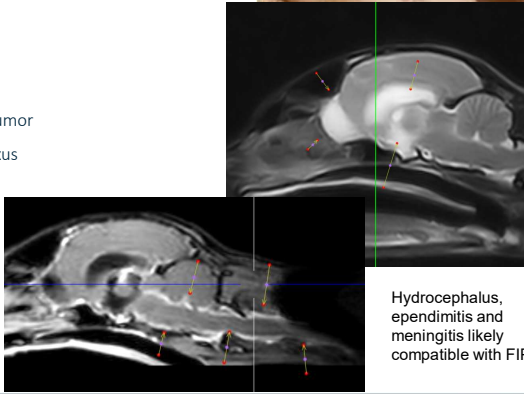
Hydrocephalus

Congenital form, f.eks.

- > Boston terrier
- > Chihuahua
- > Pomeranian

Erhvervet form

- > Obstruktion af ventrikel system f.eks. Tumor
- > Øget produktion af CSF sfa choroid plexus tumor (sjælden)
- > Ependymitis/vasculitis f.eks. Sfa FIP

Hydrocephalus, ependymitis and meningitis likely compatible with FIP.

50

AniCura

50

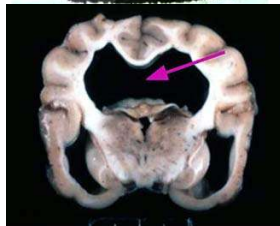
Hydrocephalus

KLINISKE SYMPTOMER

- > Relateret til neuron tab eller nedsat funktion af neuroner
- > Relateret til årsag og hastighed af udvikling
- > Øget tryk på forhjerne/hjernestamme
  - > Ændret adfærd
  - > Cirklen
  - > Parese
  - > Anfald
  - > **Syns nedsættelse** sfa tryk på tractus opticus (løber langs lateral ventrikler) og syns cortex
  - > Bilateral ventrolateral strabismus (**Setting sun sign**)

Diagnostik:

- > CT/MRI (OBS! Normalvariation)
- > Ultralydsscanning via fontanella

51

AniCura

51

Cerebellum

Funktion:

- > Kontrollerer **hyppighed, længde og styrke** af bevægelser
- > Koordinerer muskel aktivitet og tonus
- > Tæt association med nucleus vestibularis i hjernestammen og er en del af det vestibulære apparat

Symptomer relateret til øjet:

- > Tremor af øjemuskler sfa. svær cerebellar sygdom og efterfølgende påvirkning af extraoculære muskler
- > Ipsilateral menace deficit men normalt syn (facialis)
- > Mydriasis af contralaterale pupil (hyperexcitation - ses sjældent)

52

AniCura

52

Cerebellum

SYGDOMME I CEREBELLUM

Degenerative sygdomme:

- > Cerebellar abiotrofi (Am. Staff)
- > Lysosomal storage diseases (ie.NCL,GM)
- > Neuroaxonal dystrofi (NAD hos bl.a. Rottweiler)

Anomalier:

- > Congenital malformation
- > Chiari malformation
- > Felin cerebellar hypoplasi (parvovirus)
- > Neonatal ataxi (coton de tular)

Neoplasi

Inflammation (cerebellitis)

Toxisk:

- > Metronidazol forgiftning

Vaskulær:

- > Stroke

53

AniCura

53

Esotropi/exotropi

ESOTROPI

Convergerende strabismus (skeløjet)

- Deviation af visuel akse af et eller begge øjne mod andet øje
- **Fibroserende esotropi**
  - Beskrevet hos Shar pei, irsk ulvehund, dalmatiner, golden retriever, akita
  - Uni- eller bilateral
  - Sandsynligvis immunmedieret ætiologi med affektion af **m. rectus medialis**
  - Ofte associeret med enophthalmus
  - Ofte så udtalt at synet besværes
  - Responderer til tider på steroid ellers kirurgi (resektion af m. Rectus medialis)

54

AniCura

54

Esotropi/exotropi

EXOTROPI

Divergerende strabismus

- Deviation af visuel akse af et eller begge øjne væk fra modstående øje
- Ses hos brachycephale hunde
  - Syn og øjenbevægelser er normale
  - Tilstand er ikke progredierende
- Årsag ukendt?

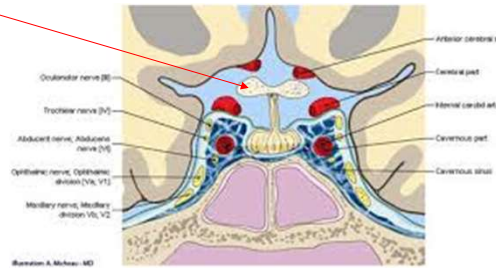
55

AniCura

55

Sinus cavernosus

- > De parrede sinuser er placeret på bunden af calvarium og rundt om hypofysen
- > Området giver mulighed for ekspansion af læsioner f.eks. tumorer, inflammation, vaskulære malformationer (mass-effect)
- > Fungerer som venøs drænage fra sinus frontale og næsehule.
- > Neurologisk deficits ses med affektion af OTA (CN III, IV, VI) og CN V (ramus ophthalmicus, maxillaris evt. mandibularis) og **parasympatisk** innervation til øjet.

56

AniCura

56

Sinus cavernosus syndrom

SYMPTOMER

- > **Ophthalmoplegi**
  - > **Ophthalmoplegia externa** er paralyse af extraoculære muskler pga. skade på efferente fibre i OTA.
  - > karakteriseret ved manglende evne til tilbagetrækning af øje (CN VI), samt bevæge øjet medialt, dorsalt, eller ventralt (CN III) samt lateralt (CN VI)
  - > **Ophthalmoplegia interna** er paralyse af intraoculære muskler sfa. skade på enten parasymptatiske nucleus til CN III, ganglion ciliare, eller parasymptatiske fibre innerverende iris og corpus ciliare, som løber med CN III
- > Dilateret pupil og nedsat/manglende PLR pga. skade til parasymptatiske efferente fibre i CN III
- > Ptosis kan ses ved skade på CN III pga. Innervation til m levator palpebrae
- > Nedsat corneal følelse sfa affektion af ramus ophthalmicus af CN V
- > Periorbital og nasofacial hypoalgesi sfa. affektion af ramus maxillaris af CN V
- > Ingen synsaffektion da n. opticus er langt fra sinus cavernosus.

57

AniCura

57

Pupil

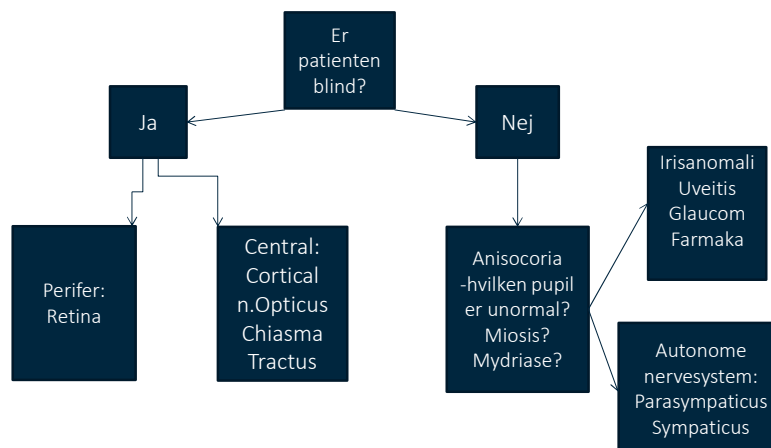
58

AniCura

58

Pupilanomali Miosis-mydriase-anisocori

FØRST: ER PATIENTEN BLIND?

59

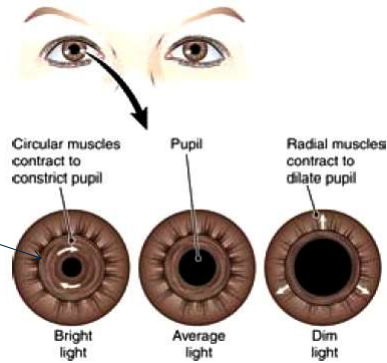
AniCura

59

Pupil

ANATOMISKE NØGLEPUNKTER

- **M.sphincter pupilla** kontraherer pupillen
  - *Parasympatisk* kontrol (via n.oculomotorius)
  - Ganglion ciliare -> korte ciliarnerver (hund:6-8 stk/kat:2 stk)
- Adskilt af colaretten
- **M.dilatator pupilla** dilaterer pupillen
  - *Sympaticus* kontrol (via n.trigeminus)
  - Plexus brachialis-> truncus sympaticus -> ganglion cervicalis cran. ->> lange ciliarnerver

60

AniCura

60

Pupilstørrelse

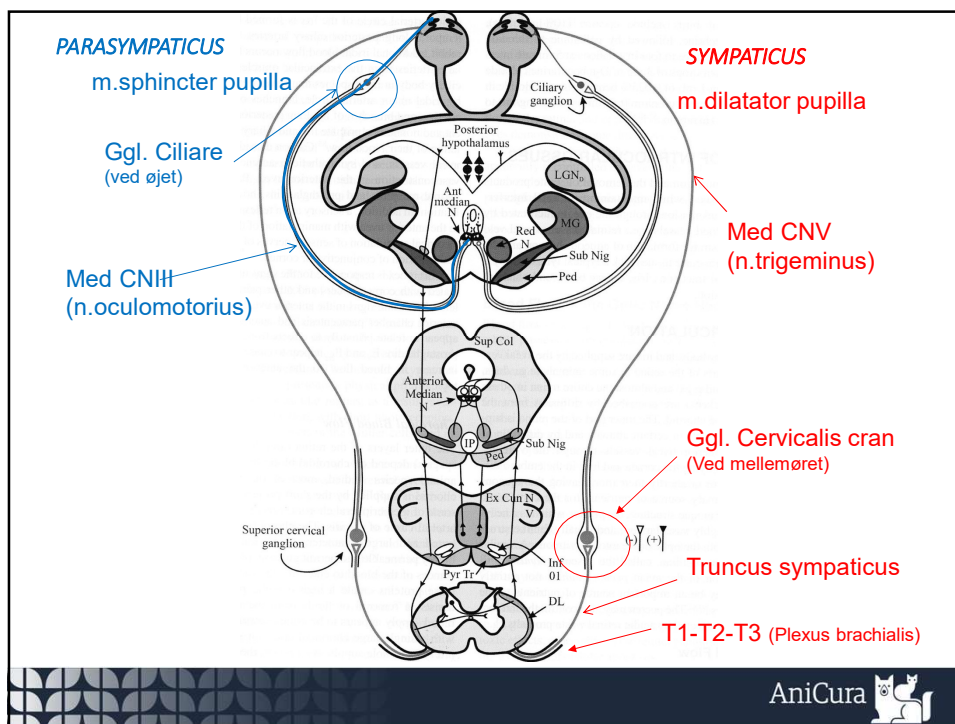
- Balance mellem parasympaticus og sympaticus innervation.
- Afhænger af intakt irismuskulatur, frit bevægelig iris, intraokulært tryk, farmaka.
  - Udeluk irisatrofi, irishypoplasi, anterior/posterior synechia (uveitis), neoplasi og glaucom.
  - Udeluk farmakologiske årsager, f.eks. Atropin, tropicamid, cyklopentolat, latanoprost, pilokarpin
- Anisocoria – uens pupilstørrelse mellem de 2 øjne
- Dyscoria – uregelmæssig form, skæv pupil

61

AniCura

61

62

Anisocoria

HVILKEN PUPIL ER UNORMAL?

- Normalt er begge pupiller ensartet i størrelse og reagerer ensartet i lys/mørke.
- Vurdering af pupillerne
  - både i fuld/normal belysning og, vigtigst, i mørke.
- PLR og "Swinging Flashlight Test"
- Miosis eller Mydriasis?
- Typisk er den "syge" pupil, den som ikke reagerer på stimuli

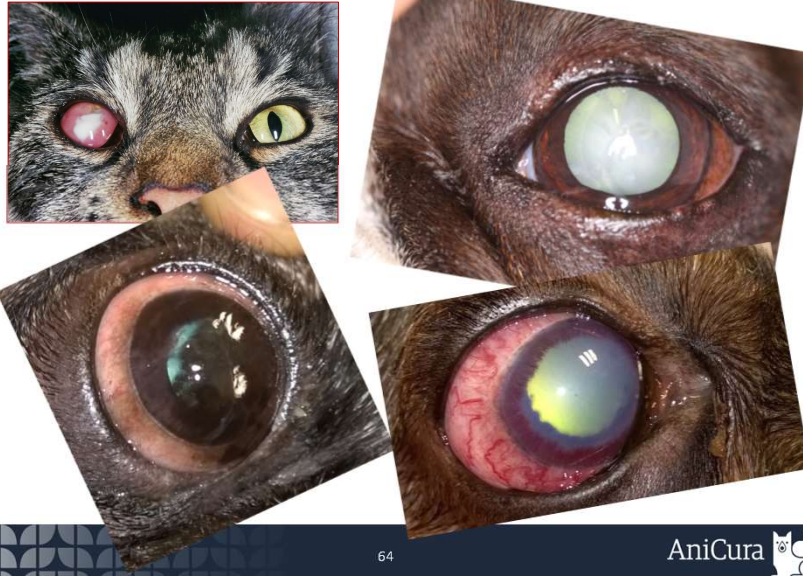
Evt. manglende respons på mydriaticum?

AniCura

63

Først: Vurdering af oculære forhold

FULD ØJENUNDERSØGELSE

64

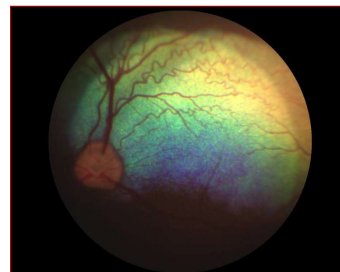
AniCura

64

Anisocoria

NEUROLOGISKE PROBLEMER

- Unilateral defekt i parasympaticus innervation (via oculomotorius/Ophthalmoplegia)
- Unilateral defekt i sympaticus innervation (via trigeminus/Horners syndrom)
- Unilateral retinal eller n.opticus læsion
- Cerebellum
- Akut hjerne – ie. Øget intracranielt tryk, infarkt

65

AniCura

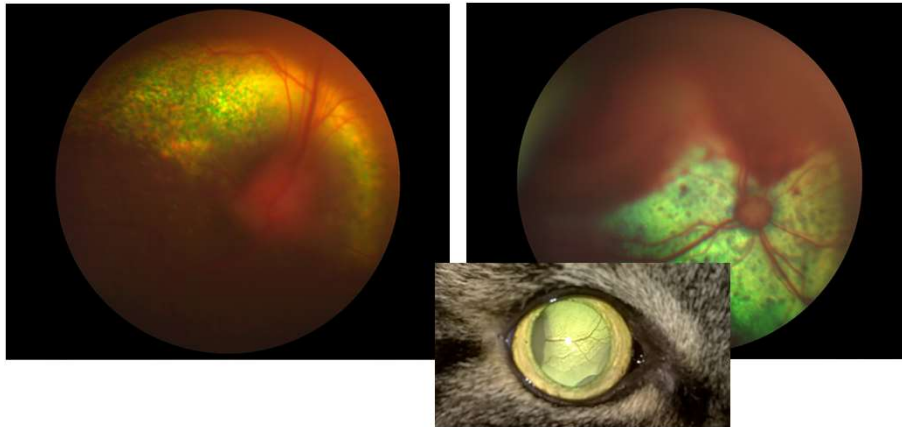
65

Oculære problemer!?

NEURITIS N.OPTICUS

CHORIORETINITIS OG RETINALØSNING

66

AniCura

66

Parasympaticus defekt

EFFERENTE

- Parasympatiske nucleus (Edinger-Westphal)
  - > n. oculomotorius-> ganglion ciliare-> korte ciliar nerver-> m.sphincter ->kontraheret pupil.
- Denervation af parasympaticus
  - > manglende tonus i sphincter -> **dilateret pupil**
- Ophthalmoplegia interna
- Ophthalmoplegia externa

67

AniCura

67

Ophthalmoplegia interna/externa

REPETITION!

Ophthalmoplegia interna

- Mydriasis, mest udtalt i belysning, pupiller (mere) ens i mørke
- Negativ direkte og indirekte PLR (fra modsatte øje)
- En vis racedisposition hos Flatcoated retriever.
- Ofte idiopatisk -> spontan remission.
- Neoplasi.
- Udredning MDB - incl MRI.

Ophthalmoplegia externa

- Affektion af somatiske dele af n. oculomotorius
- -> Øjenmuskler afficeres: Ptosis (m.levator palp.), lateral eller ventrolateral strabismus
- +/- ophthalmoplegia interna (parasympaticus)

68

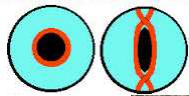
AniCura

68

D- og omvendt D-pupil hos kat

PERIFER PARASYMPATICUS DEFEKT HOS KAT

- Hemidilateret pupil
- M. sphincter pupillae forløber vertikalt
- Innerveres hos kat af 2 korte ciliar nerver (laterale og mediale)
- Hvis den ene nerve afficeres, bortfalder parasympaticus -> atoni af sphincter
- D- eller omvendt D – pupil
- Årsager:
  - Lokal neuritis
  - Lymfom (FeLV)
  - FIV
  - Idiopatisk
- Udredning, herunder FIV/FeLV test

69

AniCura

69

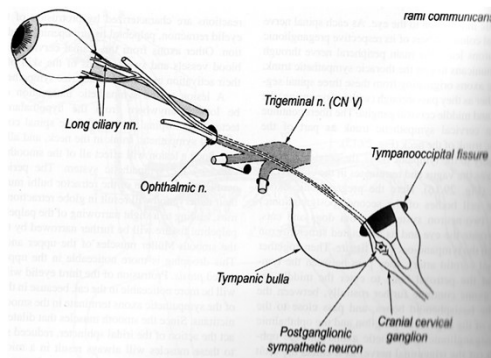

Horners syndrom

SYMPATICUS DEFEKT

■ Sympaticus forløb

- Fra hypothalamus/mellemhjerne, via T1-T2-T3 (plexus brachialis)
- Truncus sympaticus (med CN X(n.vagus))
- Gll.cervicalis cran (ved bulla tympani)
- Gennem mellemøre (fossa cranialis)
- Løber sammen med CN V (n.trigeminus/ramus ophthalmicus/lange ciliar nerver)
- Effekt på øjets glatte muskulatur

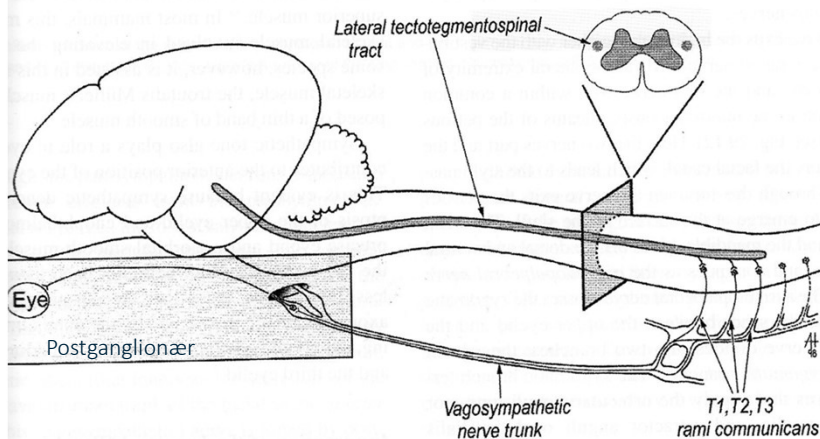

70

70

Sympaticus innervation til øjet

71

71

Horners syndrom

KLINISKE SYMPTOMER

1. Miosis (bortfald af m. dilatator pupilla tonus)
  2. Ptosis (Müllers muskel)
  3. Enophthalmos (glatte muskulatur i orbita afslappes)
  4. Fremfald af membrana nictitans (Hund: Passivt; Kat: afslapning af glatte muskler ved basis af MN)
- Vasodilatation ipsilateralt
    - Øget hudtemperatur (ipsilateralt varme og evt. rødme i pinna)
    - Svedudbrud hos hest
  - Anhydria (tør næseplade spec. hos kvæg)

72

AniCura

72

Horners syndrom

DIAGNOSTIK OG UDREDNING

- Øjenundersøgelse: Det kliniske billede er karakteristisk med de 4 kardinalsymptomer. Check n.facialis og n.trigeminus.
- Statisk miosis, men normal menace, indirekte PLR pos fra afficerede til ikke-afficerede øje.
- Relativt lavere intraokulært tryk (IOP)
- Ingen effekt af lokalanalgesi.
- Farmakologisk test med phenylephrin HCl 1% (fortyndet) OU kan bekræfte diagnosen (gr. hyperexitabilitet af m. dilatator pupilla)
  - 1 dr PE 1% i begge øjne -> Tid til effekt(= mydriase) noteres.
  - < 20 min indikerer perifer (postganglionært)?
  - 20-40 minutter eller "aldrig": præganglionært (fra plexus brachialis til gll. Cerv. Cran.)?
- Anbefales undersøgelse af øre/mellemøre (otitis ext/media), hals, thorax og andre tegn på neurologiske deficit.
- Otoskopi, Blod, Røntgen, CT eller MRI.

73

AniCura

73

Horners syndrom

ÅRSAGER

- **Otitis media** (otitis externa)
  - Traume ved mellemøret (kirurgisk?), hals (v. jugularis punktur?) eller plexus brachialis.
  - Samtidig affektion af n. facialis vil styrke mistanke om mellemøret?
  - Neoplasi, specielt i relation til **plexus brachialis** eller i **craniale mediastinum**
  - Orbital sygdom (traume, infektion/absces, neoplasi)
  - N.trigeminus defekt (andre symptomer)?

- **Idiopatisk**
  - Største del af tilfældene (postganglionære)
  - Golden Retriever overrepræsenteret, men også Cocker Spaniels. Ofte midaldrende.
  - Har været associeret til hypothyreoidisme – årsag ukendt.
  - Ofte selvlimiterende, men uger til måneder!
  - Normalt ingen aktuel behandling

74

AniCura

74

Fremfald af blinkhinde hos katte

ÅRSAGER

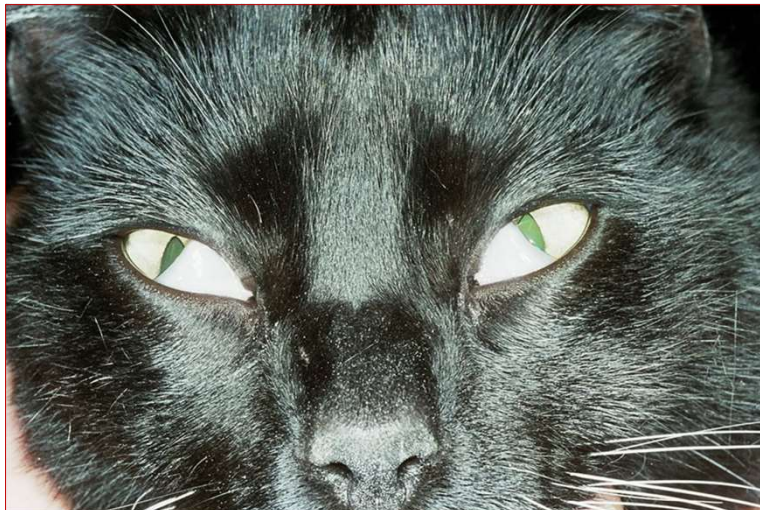
- Dehydrering af enhver årsag
- Svind af periorbitale (fedt)væv – typisk kronisk sygdom eller ældre katte
- Enophthalmos s.f.a. smerter eller retraktion af bulbus
  - Keratitis
  - Ulcus cornea
  - Uveitis
- Horners syndrom
- Haws (lokal neuritis/nn.ciliaris) – bruges også generelt om bilateralt prominierende blinkhinder
- Felin dysautonomi

75

AniCura

75

"Haws"

76

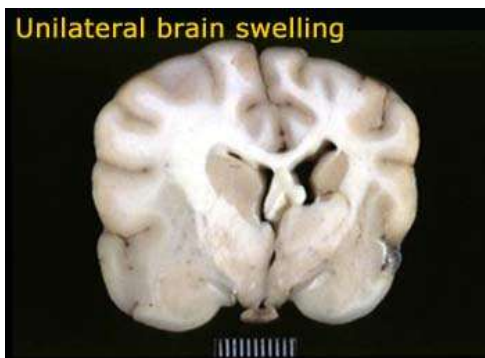
AniCura

76

Øget intracranielt tryk

HJERNE ØDEM/HERNIATION

Unilateral brain swelling

Cerebralt ødem

- Hjernen er lukket inde i kraniet og hævelse kan derfor have vidtrækkende konsekvenser!
- Hjernen har ingen lymfekar og blodkarrene har specielle træk, som påvirker ødem patogenesisen (blod-hjerne barrieren)

77

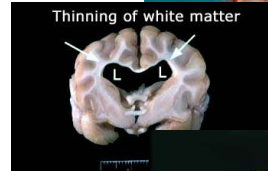
AniCura

77

Øget intracranielt tryk (hjerneødem)

ÆTIOLOGI

- > **Vasogent ødem**
  - > Extracellulær væskeakkumulering i karskade (traume, blødning)
  - > Mest almindelige type ødem
- > **Cytotoxisk ødem**
  - > Intracellulær væskeakkumulering og ændret cellulær metabolisme (iskæmi, hypoxi)
- > **Interstitielt ødem**
  - > Akkumulering af væske i den periventriculære hvide substans i øget intracranielt tryk (**hydrocephalus**)
- > **Osmotisk ødem**
  - > Akkumulering af væske i hypoosmolær plasma (ikke altid skilt fra cytotoxisk, men f.eks. saltforgiftning, vandforgiftning)

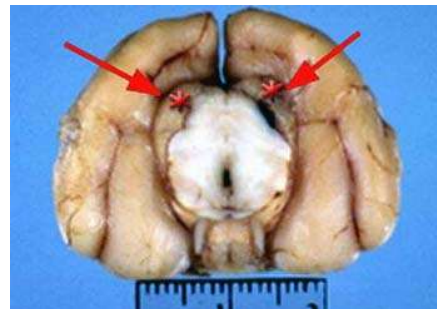
78

AniCura

78

Ødem kan medføre herniation

- > S.f.a. hævelse presses hjernen caudalt, hjernestammen presses gennem tentorium, der sker øget tryk og strækning af a. caudalis cerebri og oculomotorius (CNIII)
- > Lobus occipitalis kan herniere via tentorium og komprimere hjernestamme yderligere
  - > Risikofaktor ved CSF tap!

79

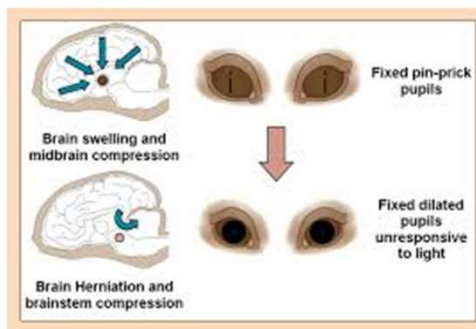
AniCura

79

Øget intracranielt tryk

SYMPTOMER

- Kompression af a. cerebialis caudalis kan medføre iskæmi og infarkt af lobus occipitale.
- Dette kan medføre synsforstyrrelser, men mere synligt er oftest påvirkning af parasymptatiske dele af **oculomotorius (CN III)**.
- Initial irritation eller manglende inhibition af CN III giver **først miosis** på grund af hyperexcitation, da parasymptatiske fibre som omgiver CN III først komprimeres.
- Herefter ses komplet paralyse med **fixeret dilateret** pupil
- Bilateral mydriasis ved bilateral herniation
- Da desuden påvirket bevidsthed

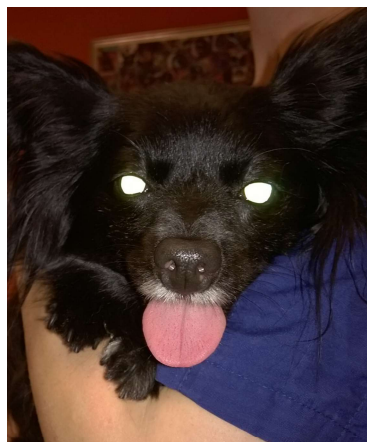
80

AniCura

80

Behandling af øget intracranielt tryk

- Elever hovedet (30 grader)
- Tjek blodtryk MAP (80-120mmHg)
  - Juster væsketerapi, Dopamin 2-10 mikrog/kg
- Tjek blodgas P2O2>80 mmHg, P2CO2<35-40mmHg, hvis muligt
  - Suppler med ilt, mekanisk ventilation
- Hjerter puls/rytme (undgå tachycardi/bradycardi)
  - Juster væske, smertebehandling, tøm blære, behandling af arytmier (Lidokain)
- Undgå hypertermi - Krops temp. (37-38,5)
- Elektrolytter (Na/K) – korriger hyper-K.
- Blodglucose – check for hypoglycæmi
- Væsketerapi: For at opretholde cerebral perfusion
  - Hypertonisk saltvand/HAES minimerer brug af isotonisk væske, som kan forværre IC tryk
  - Mannitol: 1 g/kg infus.
  - Furosemid
    - Benyttes når væske balance er oprettet?

81

AniCura

81

Dysautonomi

ÆTIOLOGI

- Degeneration af autonome ganglia både sympatiske og parasympatiske
- To velkendte sygdomme :
  - **Felin dysautonomi**
(Key-Gaskell syndrom)
  - **Equin dysautonomi**
(græssyge)

82
AniCura

82

Dysautonomi

SYMPTOMER

- **Kat:**
  - Pupiller: Midsize –Mydriasis OU
  - Photophobi
  - Manglende PLR, normalt syn
  - Prominerende membrana nictitans
  - Tørre slimhinder
  - Megaesophagus
  - Konstipation
  - Opkast
  - Dehydrering
  - Nedsat anal tonus
- **Heste:**
  - GI symptomer

83
AniCura

83

Dysautonomi

DIAGNOSE

- > Primært baseret på kliniske symptomer
- > Røntgen: megaesophagus, ileus, fyldt blære, tørre slimhinder.
- > Pilocarpin test (cholinerg, parasymptisk), hvis pupiller er påvirket:
  - > 1-2% OU → udtalt miosis demonstrerer denervations supersensitivitet
  - > Ikke alle dyr responderer
  - > Kan benyttes til at udelukke anticholinerg forgiftning (anti-histamin/-depressiva/-psykotica m.v. + atropin/cyklopentolate)

Behandling:

- > Symptomatisk

84

AniCura

84

Facialis Paralyse

85

AniCura

85

N.Facialis (CNVII)

NØGLEPUNKTER

- Motorisk innervation af ansigtsmuskulatur, incl øjenlåg (m. orbicularis oculi)
- Sensorisk – smagssans i rostrale dele af tungen
- Parasympaticus (gl. Lacrimales og laterale næsekirtler, samt spytkirtlerne: gl. Mandibularis og sublingualis (ikke parotis).
- Nucleus facialis ligger i hjernestammen (medulla oblongata)
- Tæt relateret til n. vestibulocochlearis (CNVIII) -> "head tilt"
- Passerer via mellemøret og bag bulla (foramen stylomastoidea).

86

AniCura

86

Facialisparalyse

KLINISKE SYMPTOMER

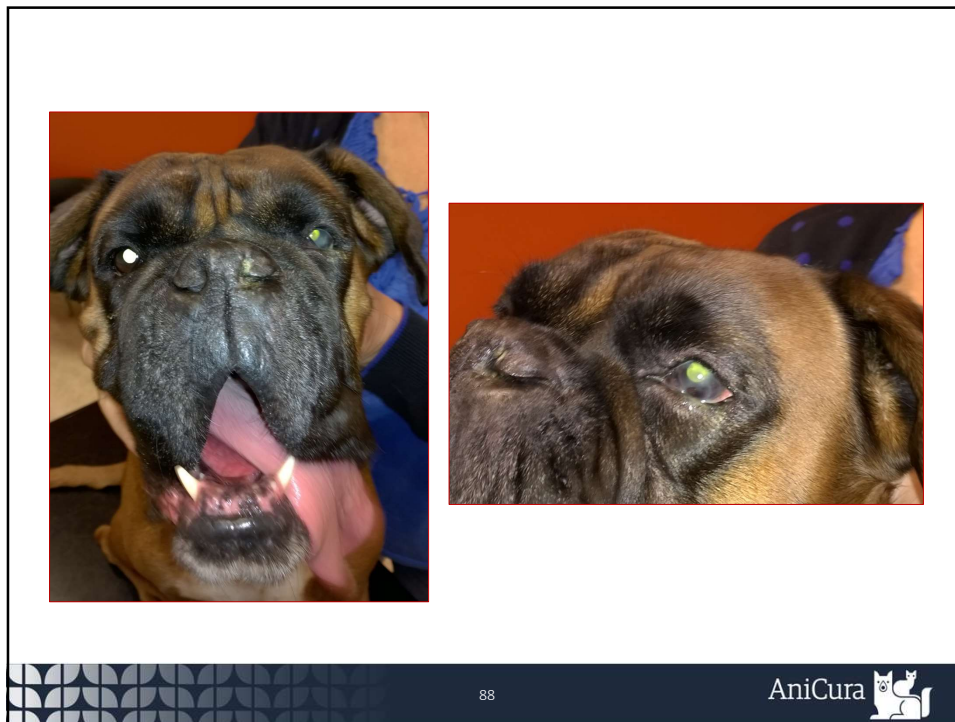
- Akut opstået, unilateralt
- "Hængende" øre, læber, øje -> asymmetri
- Savler, sviner når de spiser, automutilatio (bider sig i læben)
- **Manglende blinke evne**, bortfald af motoriske dele af palpebralrefleks. OBS! Keratitis.
- Deviation af næsen til den normale side (akutte fase)
- +/- Neurogen KCS
- I kroniske tilfælde ses fibrosering og mindre udtalte symptomer. Næsen kan deviere til afficerede side.
- NB! Kan ses bilateralt
- **Facialis spasme** er det modsatte: Hyperexitabilitet => kontraktion af ansigtsmuskulatur (spasme)
  - Sjældent – otitis media? Intracranial sygdom?

87

AniCura

87

88

Facialisparalyse

ÅRSAGER/ÆTIOLOGI

- Idiopatisk – estimeret ca 75% af tilfælde hos hund og 25% hos kat.
  - Cocker Spaniel o.a. Spaniels, Boxer overrepræsenteret.
- Otitis media – bakteriel, sekundært til polypper (kat) eller PSOM hos Cavalier KC Spaniels.
- Neoplasi i øregang
- Lokalt traume eller iatrogen skade (kirurgi - TECA og TECABO)
- Hypothyreoidisme?
- Perifer neuropati f.eks. Polyradiculoneuritis, myastenia gravis.
- Sulfonamidinduceret
- Centralt: Neoplasi omfattende medulla (i.e.lymphom, meningiom), nerverod.
Inflammation: Meningitis/GME, FIP

89

Facialisparalyse

DIAGNOSTIK

- Neurologisk undersøgelse – andre hjernenerver afficeret? vestibulær sygdom (CN VIII)? sympaticus (Horner - CN V)?
  - Otoskopi med inspektion af membrana tympani og palpation af bullae.
  - Inspektion af mund – tegn på oro- eller nasopharyngeale polypper? Smerte ved åbning af mund (artic. Temporomandibularis – inflammation/neoplasi)
  - STT
  - Blodprøve incl CRP og TT4.
- Normale forhold → **Idiopatisk facialis paralyse**. Ellers...
- Evt. Høretest
  - Røntgen (bullae), CT eller MRI (også hjernestamme)
  - Cerebrospinalvæske (CSF-tap) og analyse, specielt ved mistanke om inflammatorisk tilstand.

90

AniCura

90

Facialisparalyse

TERAPI OG PROGNOSE

- Terapi rettet mod underliggende årsag!
  - Ved idiopatisk facialis paralyse – ingen aktuel terapi.
  - Palliativ – lubricerende øjendråber (I-drop, SentrX m.fl.)
- Prognosen reserveret, især ved idiopatisk FP.
- Hvis ikke bedre (=motorisk funktion) efter 8 uger da kronicitet: Bedrer udseende p.gr.a. fibrosering af musklerne, men stadig paralytisk.

91

AniCura

91

Neurogen KCS

N.FACIALIS – PARASYMPATICUS DEL.

- Unilateral (oftest) KCS, typisk STT <2 mm/min
- Ipsilateralt tørt næsebor på grund af samtidig affektion af næsekirtlerne.
- Måske samtidigt facialis paralyse?

- Skyldes læsion i parasympatiske dele af n.facialis, ggl. pterygopalatinum eller parasympatiske nucleus.
- Angives ofte som selvlimiterende, dog langt fra altid jf. CB erfaring.
- Set hos hvalpekuld.
- Årsag ukendt?!
- Terapi:
  - Lubrikation
  - Pilocarpin* 2% PO (parasympaticomimeticum)
    - Initieelt 1-2 dr BID i mund/foder, dosis øges hver 3. dag indtil effekt eller "forgiftning"
    - Smager bitter=> savler efter indgift, mindre hvis iblandet foder.
    - "Forgiftning"/SLUDGE: Salivation, Lacrimation, Urination, Defecation, Gastrointestinal upset, Emesis

*NB! Anvend IKKE timolol-pilocarpin dråber (ie.Fotil) ! (beta-blokker)

92

AniCura

92

Neurogen keratitis

CNV NEUROTROP KERATOPATHI

- Neurotrop keratitis: Trigeminus paralyse (ramus ophthalmicus)
- Kan ses med motorisk affektion af n.trigeminus samtidigt (f.eks."dropped jaw")
- → nedsat reflektorisk blinkerefleks – berøring af mediale canthus (ramus ophthalmicus) eller cornea udløser ikke blink. Nasale mucosa refleks ofte også negativ.
- → nedsat reflektorisk stimulation af tåreproduktionen
- → keratitis – typisk horizontal interpalpebral udbredelse gr. åbne øjenlåg. Recidiverende ulcerationer centralt/medialt, med forsinket eller manglende healing
- Samme mekanisme ved nedsat sensitivitet i cornea ie. Brachycephale racer.

- Terapi rettet mod underliggende årsag.
  - Lubrikation
  - Partiel lateral tarsoraphi (temporær eller permanent)

93

AniCura

93

Neurogen keratitis

CNVII NEUROPARALYTISK KERATOPATHI

- Facialis paralysé (CN VII) – neuroparalytisk keratopathi
- Manglende blinkerefleks (evne).
- → Exposure keratitis (interpalpebralt) og epitheliale ulcerationer centralt eller medalt.
- Evt samtidigt neurogen KCS (parasympaticus)

- Otitis media, iatrogen, idiopatisk m.v.
- Terapi mod evt. primær årsag og palliativ som ved neurotrop keratopathi

DERFOR ved keratitis og centrale/mediale ulcus uden åbenlys årsag:
Check trigeminus og facialis!

94

AniCura

94

Den Blinde Patient

95

AniCura

95

Blindhed

OVERSIGT

- Retina
- N.opticus
- Central inflammation
- Neoplasi
- Iatrogen

96

AniCura

96

Central blindhed <> Perifer

CENTRAL=BLINDHED RELATERET TIL LÆSION "BAG" TRACTUS OPTICUS
(I PRAKSIS BETEGNES CENTRAL BLINDHED OFTE SOM ÅRSAG "BAG" ØJET!)

- Blind
- Synstest bekræfter (Adfærd, Visual placing, Maze test)
- Negativ menace
- Men hvis PLR positiv -> Læsion i tractus opticus/LGN eller visuelle cortex.
- Komplet ophthalmologisk undersøgelse
- ElektroRetinoGraf (ERG) – udelukker retina, men ikke n.opticus
- CT/MR
- CSF

97

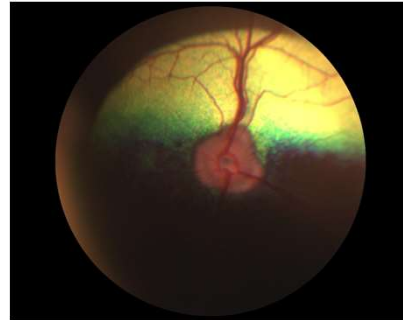
AniCura

97

Blindhed - Retina

MANGLENDE FUNKTION ELLER TRANSMISSION AF LYSIMPULS

- Sudden Acquired Retinal Degeneration (SARD)
- Immunmedieret Retinitis/Retinopathi (IMR)
- Retinal degeneration (PRA)
- Hypertensiv retinopathi
- Retinaløsning
- Neuritis n.opticus

98

AniCura

98

SARD

SUDDEN ACQUIRED RETINAL DEGENERATION HOS HUND.

- Pludseligt opstået bilateral blindhed (<1 uge)
  - Midaldrende-ældre hunde
  - Mindre racer
  - Vægtøgning/Overvægt
  - "autoimmun risikopatient"? – atopi/allergi, anæmi, trombocytopeni m.v.
  - "Cushing-agtige" symptomer - PU/PD hos 40-50%
- Patogenese ukendt – photoreceptor sygdom – Hypothese: Autoantistoffer lokalt i retina?
- Mydriase, men PLR positiv (inkomplet gr. gangliecelle effekt) – chromatisk PLR (rød negativ/blå positiv)
- Normal fundus (initielt)
- Ingen aktuell terapi – immunoglobulin intraokulært (IGV) ?
- Prognose for synet er slet

99

AniCura

99

SARD

UDREDNING

- Komplet øjenundersøgelse (evt. incl chromatisk PLR)
- Komplet klinisk undersøgelse – tegn på autoimmun sygdom, cancer?
- Blod incl TT4: Neutrofili, levertal forhøjede (ALAT 51%/ALKP 31%), C:C ratio, ACTH stim test/LDDS test kan være unormal.
- Urinundersøgelse: Proteinuri (29%), mikroalbuminuri.
- Blodtryksmåling – doppler – hypertension?
- **Elektroretinografi (ERG) er diagnostisk !**

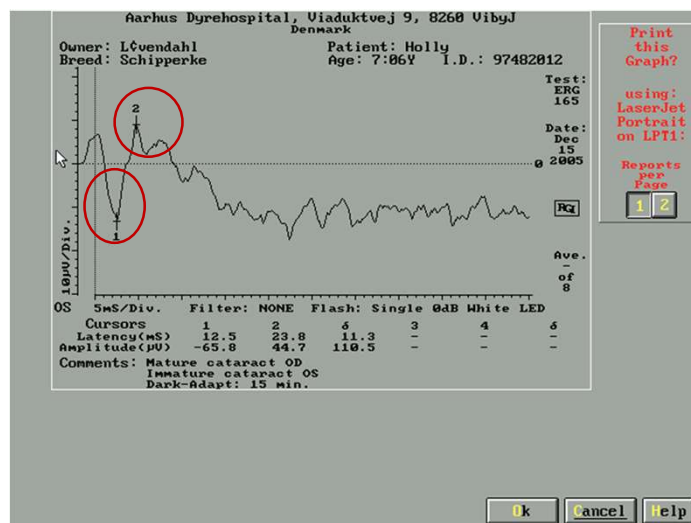
100

AniCura

100

Normalt Elektroretinogram

ERG

101

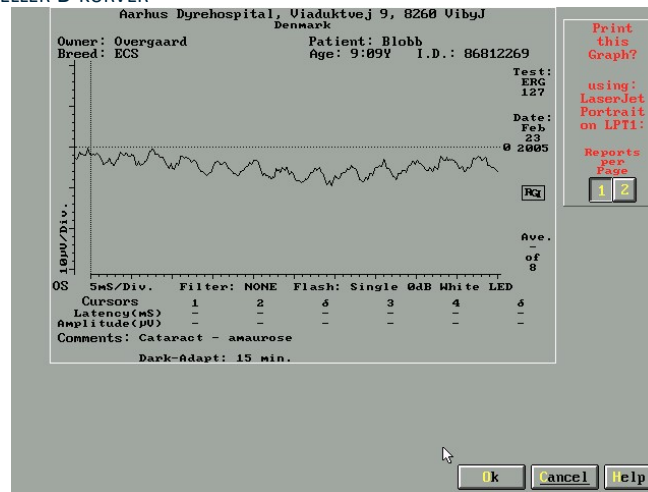
AniCura

101

ERG – SARD – ”udslukt”

INGEN A- ELLER B-KURVER

102

AniCura

ERG – hvad kan det og hvad kan det ikke?!

- Diagnostik af retinal sygdom, specielt ”outer segment”(fotoreceptorer)
  - ”Mass” response: Fotoreceptorer, Bipolære- og Müller cells, ganglion celler etc
  - Dark adaption – primært stav-respons (rods) ie. prcd PRA
  - Light adaption: Primært tap-respons (cones) ie. Dagblindhed (her også ”flicker”ERG)
  - A-wave: Hyperpolarisering af fotoreceptorer
  - B-wave: Depolarisering af (især?) bipolarer celler & Müller celler
- Kan påvise retinal sygdom før oftalmoskopiske tegn. **Dvs om blindhed/nedsat syn skyldes et retinalt problem eller om det ligger ”bag øjet”**
- Diagnostik af SARD, PRA, retinal degeneration.
- Vurdering af retinal funktion f.eks. ved uklart medie (cataract/corneaødem) hvor retina ikke kan oftalmoskoperes.
- Kan **IKKE** vurdere nervefiber laget eller ONH f.eks. Ved hypoplasi af papilla hvor ERG er normalt (forudsat ikke anden patologi)

103

AniCura

Immunmedieret retinopathi

IMR

- Beskrevet humant – aktuelt hos hunde ?
- Klinisk identisk med SARD, dog måske lidt mere protraheret udvikling
- Hypothese: Autoantistoffer systemisk
- Relateret til malign neoplasie (10%)
- Udredning som ved SARD.

- ERG er kraftigt formindsket, men ofte ikke "udslukt" (i tidlige stadier) som ved SARD

- Terapi mulig ?
  - Systemisk steroid 2-4 mg/kg SID initielt
  - Cyklosporin? Ieflunomid (2-4 mg/kg SID)? Azathioprin (1-2 mg/kg SID)? doxycyklin ?
  - Intraokulær/subconjunctivalt immunoglobulin(IVIG) ?
- Succesrate måske 30%

104

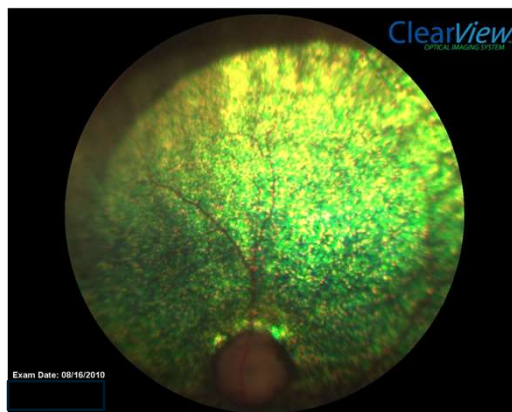
AniCura

104

Retinal Degeneration

PRA

- Langsomt udviklende blindhed
- Initiebt natteblindhed (undtagelser)
- Sekundær cataract?
- Arvelig sygdom – mange forskellige mutationer!
- Symmetriske retinale forandringer:
  - Hyperrefleksion
  - Attenuerede blodkar
  - Afbleget papilla – atrofi
- Ingen mulig terapi

- Øjenlysninger, gentests.

PRA – Coton de Tulear

105

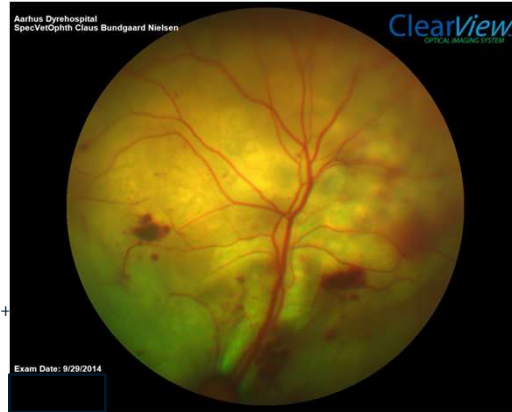
AniCura

105

Hypertensiv retinopathi

KAT >> HUND

- Blodtryksmåling (med Doppler eller Oscillometri).
- BTsys>160 mmHg jf IRIS
  - (I praksis: hund>160/kat>180?)
- Ofte relateret til nyresvigt, hyperthyreoidisme eller hjertesygdom.
- Kat: Binyrebarkhormon + amlodipine + Telmisartan (Semintra®).
- Hund: Binyrebarkhormon + amlodipine + ACE hæmmer (Fortekor®)?
- Prognosen ikke god.

106

AniCura

106

Retinaløsning

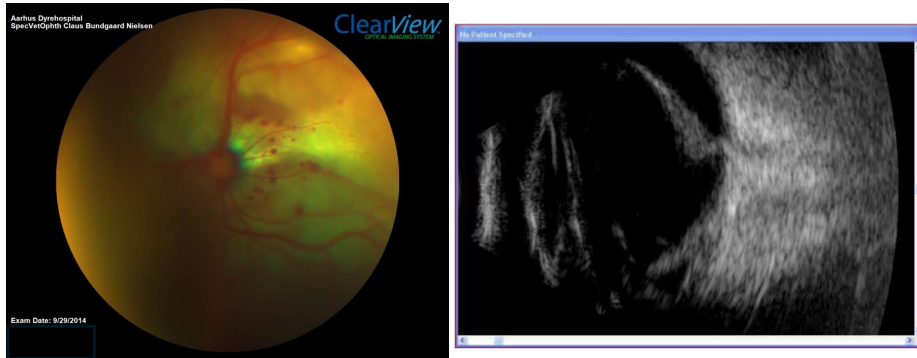
- Partiel: Fokal serøs/multifokal bulløs eller
- Total: Bulløs/rhegmatogen
- Mydriase/blindhed/ingen PLR
- Årsager:
  - Congenital (CEA/Colobom)
  - Chorioretinitis
  - Hypertension
  - Traumatisk
- Vitreous degeneration og liquefaction
- Terapi mulig i akutte stadier
  - Binyrebarkhormon systemisk (initialt 2-4 mg/kg)
  - Diuretica
  - Amlodipine (Ca-channel blokker)
  - Diode-Laser retinopexi hvis retina har "kontakt" med RPE

107

AniCura

107

Retinaløsning - bulløs

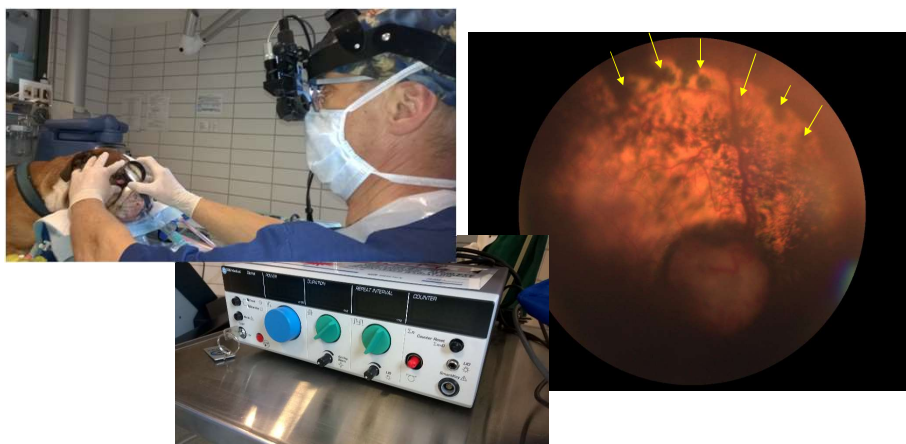

108

108

Retinopexi - diodelaser

109

109

Neuritis n.opticus

PAPILLITIS – BLINDHED, MYDRIASE, INGEN PLR

- Akut
- Inflammation
  - Lokal infektiøs
  - Orbital sygdom
  - GME/meningitis (MUO)
- Idiopatisk
- Terapi efter primær årsag
  - Prednisolon (GME/MUO: 1,5 mg/kg BID)
- Prognose
  - God/Reserveret ved idiopatisk
  - Reserveret/slet ved lokal inflammation og især meningitis/GME

110

AniCura

110

Inflammation

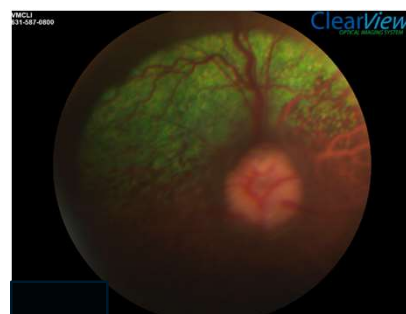
GME – GRANULOMATØS MENINGO ENCEPHALITIS

Ætiologi:

- Ukendt ætiologi, sandsynligvis immunmedieret
- Ses oftest hos små hunde
- Raceprædisposition hos mindre racer (f.eks. malteser, gravhund, chihuahua, dværgpudler og terrier).
- Sjældent katte

Symptomer:

- **Oculære form:**
  - Akut dilaterede, nonresponsive pupiller/blindhed sfa. Optisk neuritis
- Fokal form:
  - Prædilektion for pontomedullære region og cortex, dvs CN deficits, anfald
- Diffus form:
  - Multifokal CNS affektion, akut og progressiv

111

AniCura

111

Inflammation

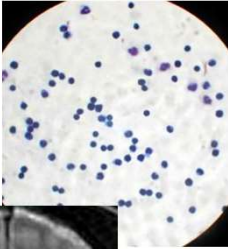
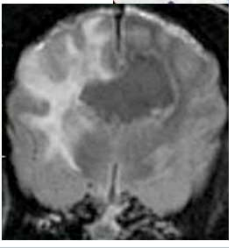
GME

Diagnose:

- > Udelukke Toxoplasmose, Neospora, hundesyge, Anaplasmose, FIP, FIV, FELV
- > **CSF:** Oftest mononucleær pleocytose, øget protein indhold (der kan dog ses normal CSF og neutrofil pleocytose)
- > **MRI:** masse effekt, *diffuse* heterogene områder
- > Kun sikker diagnose histopatologisk ellers MUO (meningoencephalitis of unknown origin)

Behandling:

- > Immunosuppressive doser af prednisolon (+ Cyclosporin, azathioprin etc.) over måneder

112

AniCura

112

Inflammation

NME –NEKROTISERENDE MENINGO ENCEPHALITIS (PUG ENCEPHALITIS)

Ætiologi/Prædisposition:

- > Ukendt (evt. herpesvirus)
- > Mops, york shire terrier, chihuahua, malteser evt. Pekingeser, shih tzu
- > Oftest unge hunde

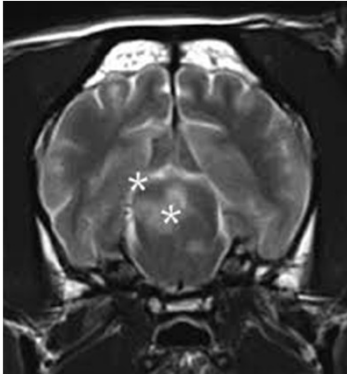
Kliniske symptomer:

- > Anfald, ændret adfærd, blindhed, posturale deficits

Diagnose:

- > CT: Fokal hypodens område af hjerne parenchym
- > MRI: *Fokal* hyperintensitet på T2, kontrast forstærkning på T1
- > CSF: lymfocytær pleocytose
- > Definitiv diagnose kræver histopatologi

Behandling: som for GME, men oftest nytteløs

113

AniCura

113

Inflammation

TOXOPLASMOSE/NEOSPORA

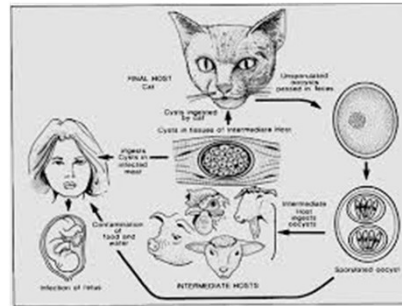
Ætiologi/patogenese:

- > *T. gondii* er en intracellulær protozo, som kan forårsage encephalomyelitis, overføres fra intermediær vært
- > *Neospora* er også en protozo, ses ikke hos katte, kan overføres fra intermediær vært, men oftest overført in utero

Kliniske symptomer:

- > Afspejler fokal eller multifokal involvering af cerebrum, hjernestamme, cerebellum, eller rygmarv eller en kombination af disse
- > Mest alm. i unge dyr eller immunsupprimerede dyr
- > Kan ses samtidig med hundesygge, FIP
- > Anfald, adfærd ændringer, CN deficits, cerebellare symptomer og diffus neuromuskulær sygdom, muskelstivhed sfa. Myositis, synsedsættelse - optisk neuritis.

NB! Toxoplasmose kan vise sig som chorioretinitis og uveitis, specielt hos kat.

114

AniCura

114

Inflammation

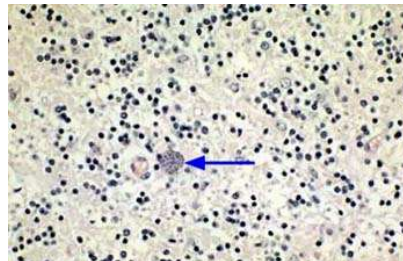
TOXOPLASMOSE/NEOSPORA

Diagnose:

- > Serologi (IgG/IgM)?
- > Billeddiagnostik (MRI): Meningitis, granulomer.
- > CSF:
  - > Pleocytose med mix af neutrofile/små og store mononucleære
  - > Antistof titre eller PCR (bedst)
- > Histopatologi:
  - > Nonsuppurative, ofte nekrotiserende encephalomyelitis

Behandling:

- > Clindamycin og/eller TMP-sulfa 3-4 uger
- > Neurologiske symptomer bliver måske bedre, men der er ofte permanent skade

115

AniCura

115

CNS Neoplasi

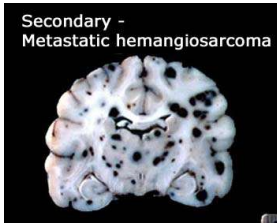
PÅVIRKNING AF ØJET

- > Direkte og indirekte tumor ekstension til øjet
- > Mest almindelige tumor med involvering af øjet er **lymfom, meningiom, gliomer**
- > Sekundær effekt med papil ødem, retinal iskæmi sfa serum hyperviskositet sfa funktionelle B-cell tumorer
- > Ca 50 % af tumorer i CNS er primære
- > 40% er metastatiske
- > 10% er uklassificeret iht. histologiske type.

Primary -
Oligodendroglioma

Secondary -
Metastatic hemangiosarcoma

116
AniCura

116

Neoplasi

40% ER METASTATISKE - HVILKE TUMORER METASTASERER TIL HJERNEN!

Hemangiosarcomer:

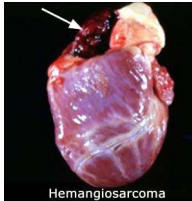
- > Har tendens til at metastasere til CNS.
- > Stammer oftest fra milt, hjerte eller lever

Melanomer:

- > Kan metastasere til hjernen hematogent

Nasal carcinomer:

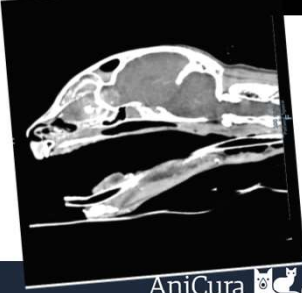
- > Kan spredes til hjernen ved at destruere den cribriforme plade og herved infiltrere hjernen

Hemangiosarcoma

Metastatic melanoma

117
AniCura

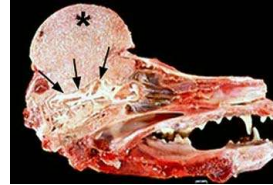
117

Neoplasi

TUMORER MED SEKUNDÆR KOMPRESION

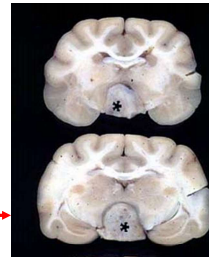
Multilobular osteochondromas (*)

- > Tumor i kranie knogler
- > Kan forårsage kompression af hjernen

Hypofyse tumor:

- > Kan forårsage kompression af hypofyse og resten af hjernen

Stor hypofyse tumor hos kat (*) som komprimerer omkringliggende neuroparenchym

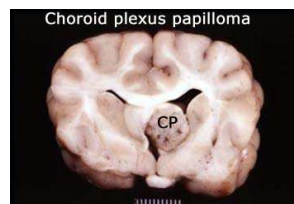
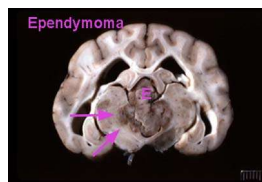
118

AniCura

118

Neoplasi

TUMORER AF NEUROEPITHEL

EPENDYMOMA

- > Ventrikel systemet er afgrænset af ependymale celler.
- > Derfor kan ependymomer findes omkring ventriklerne
- > Ofte infiltrative

Choroid plexus:

- > Opstår i choroid plexus i 3', 4' og lateral ventrikler
- > Fleste er benigne papillomer
- > Sædvanligvis ikke infiltrative

119

AniCura

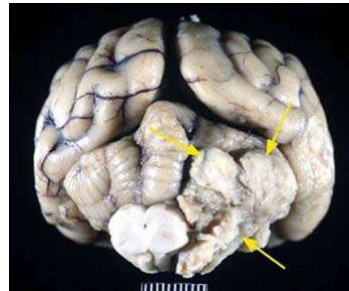
119

Neoplasi

PRIMÆR NEOPLASI MED MESODERMAL OPRINDELSE

Meningiom:

- > Mest alm. primære tumor hos kat
- > Ret almindelig hos ældre især dolicocephale hunde (7-11 år)

120

AniCura

120

Neoplasi

PERIFERE TUMORER

- > Ikke sjældne hos hunde
- > Brachial plexus er oftest involveret (C6-T2)
- > Alle CN (især trigeminus) eller nerverødder kan være involveret
- > Kan give muskel atrofi, Horner's syndrom
- > Diagnostik: MRI

121

AniCura

121

Iatrogen

IVOMEK/MILBEMYCIN/MOXIDECTON

Patogenese:

- > GABA agonist, binder til GABA receptorer

Årsager:

- > Enkelt overdosering
- > Overfølsomhed
- > Kumulativ

Kliniske symptomer:

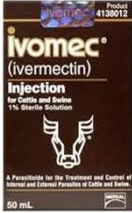
- > Mydriasis
- > Blindhed
- > CN deficits
- > Anfald
- > Salivation

Diagnose:

- > Anamnese
- > Test for ABCB1 genotype (især collier)

Behandling/prognose:

- > Akute fase: Intravenøs lipid (Lipidem® 1,5 ml/kg)
- > Med god støttebehandling er prognose oftest god

122

122

Iatrogen

FLOUROQUINOLONER - ENROFLOXACIN

Dosis afhængig toksisk effekt på retina hos kat!

Patogenese:

- > Defekt transportør (ABCG2)
- > Nekrose af retinale fotoreceptorer => degeneration
- > Photosensitiv proces - oxidation

Klinisk:

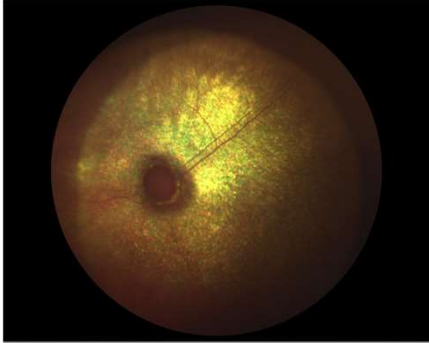
- > Akut blindhed
- > Mydriasis
- > Manglende PLR

Diagnose:

- > ERG

Molecular genetic basis for fluoroquinolone-induced retinal degeneration in cats

Ramirez, Christina J.²; Minch, Jonathan D.²; Gay, John M.²; Lahmers, Sunshine M.²; Guerra, Dan J.²; Halderson, Gary J.²; Schneider, Terri²; Mealey, Katrina L.²

123

123

Fluoroquinolon toxicitet - kat

- Enrofloxacin mest "farlige" men andre fluoroquinoloner indebærer også risiko
- Dosis afhængigt og afhængigt af administrationsvej
  - Enrofloxacin > 5 mg/kg
  - IV->IM/SC->PO
- ABCG2 gen defekt → akkumulation af fotoreaktiv fluoroquinolon i retina → retinal degeneration

Terapi????

Kun aktuelt ved akut forgiftning

Reducér de oxidative skader: Antioxidant ie. Ocu-GLO

Reducer fotoreaktive proces: Mørke (boks) i 14 dage?

Iatrogen

ANÆSTETISK ISKÆMI

Posterior Iskæmisk Optisk Neuropati (PION)

- > Iskæmisk skade på n. opticus sfa hypotension, lav HCT
- > Diagnose kan være svær at stille
- > N. opticus ofte uden forandringer initielt
- > Atrofi af n. opticus 4-8 uger senere

Ketamin - risiko:

- > Øget ICP
- > Øget IOP

Hypertension:

- > Akut blindhed
- > Mydriasis
- > Retina løsning
- > Subretinal ødem
- > (Sekundær glaukom)

Iatrogenet

EFTER ANÆSTESI/TANDBEHANDLING

- Mundspærre udgør en potential risiko for cerebral ischemia og blindhed hos katte.
- Undgå excessive åbning af mund- brug tilpasset engangssprøjte eller specialdesignet mundspærre til kat.
- Accidental trauma af bulbus eller n. opticus kan ske ved extraction af molarer i overmund.

126

AniCura

126

Cases

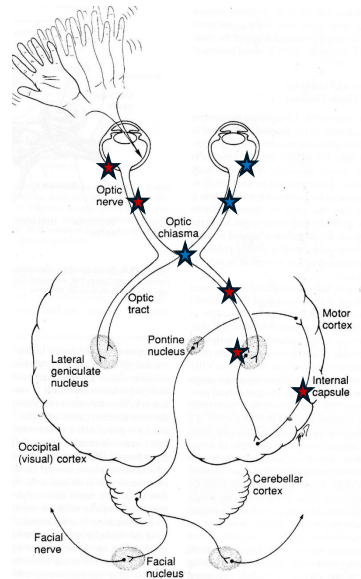
127

AniCura

127

Case 1: Baheea

- Baheea
- Irish Glen of Imaal terrier, 6år, tæve.
- Blind i ca. 1 mdr. ved 1. undersøgelse.
- Usikker i konsultationsrummet.
- Følger ikke vattot, negativ "visual placing"
- OU: Palpebra refleks OK
- OU: Menace negativ ★
- OU: PLR neg, ellers u.a. ★
- Ophthalmoskopi incl fundus normal.

128

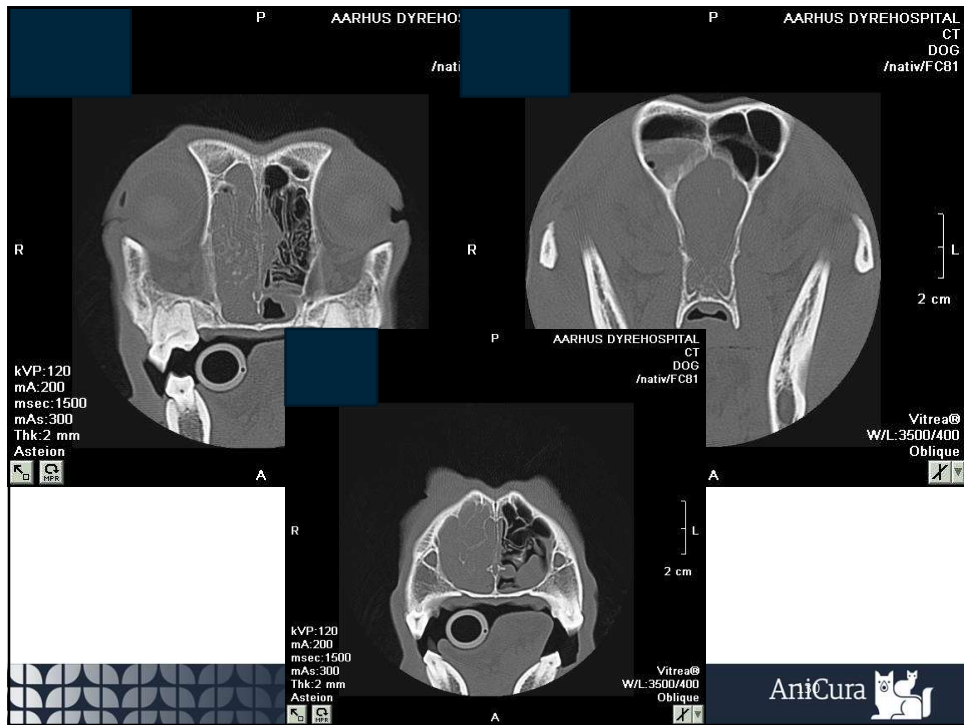
Case 1: Baheea

- Problemliste:
  - Fundus sygdom – SARD/IMR
  - Optisk neuritis/GME
  - Central amaurosis (neoplasi, stroke etc) ?
- Forslag til yderligere undersøgelser?
- Ejer ønskede ikke blodprøve eller anden yderligere undersøgelse. Mistanke om SARD. ERG ikke udført.
- 14 dage senere: Forværring, spiser mindre, lugtesans påvirket? Om morgenen havde hunden et krampeanfald.
- Problemliste ?

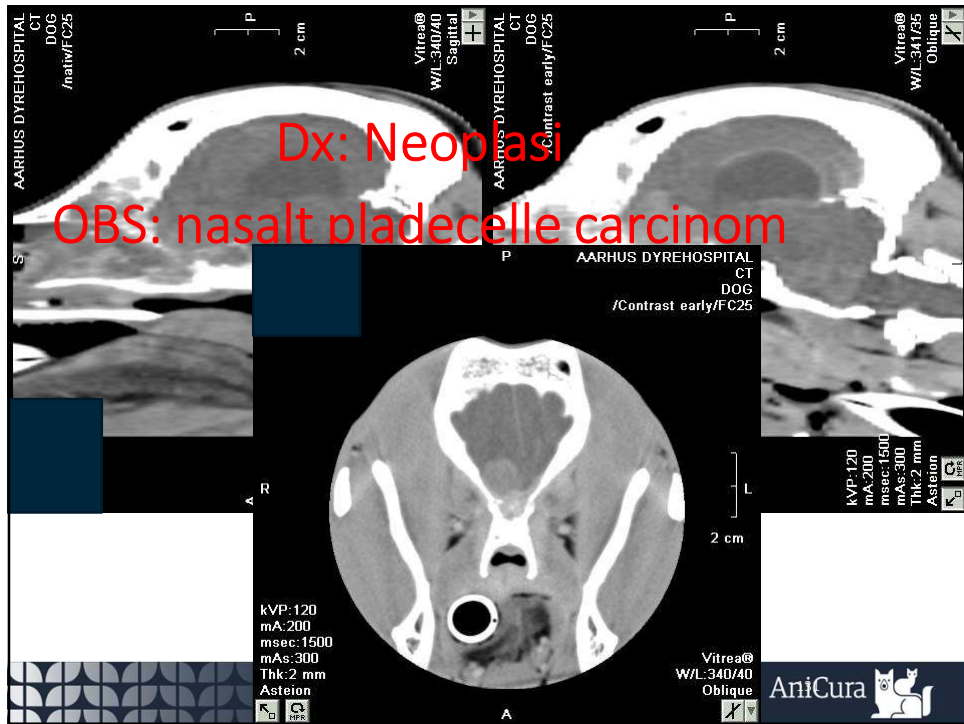
129

129

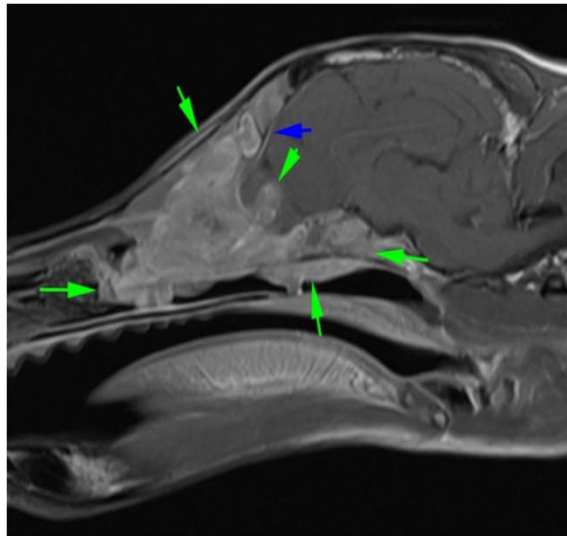

130

131

...anden pt. – tilsvarende forandringer - MRI

132

AniCura

132

Case 2: Futte

- > Futte
  - > Dansk Svensk Gårdhund
  - > 4 år gammel, Intakt tæve
- Anamnese:**
- > Har mistet synet i løbet af en uge
  - > Havde anfald i sommer med balanceproblem, hurtigt ovre
  - > Fået Medrol mod allergi/kløe, nedtrappet, stoppede for 2-3 dage siden
- KU:**
- > Ophthalmoskopi incl fundus normal
  - > OU: Ingen menace, PLR inkomplet/partiel
  - > IOP: 19/14 mmHg
  - > Nedsatte posturale reflekser

133

AniCura

133

Case 2: Futte

Problem:

- > Blindhed
- > Postural refleks anomali?

Differential diagnoser:

- > Fundus sygdom
- > Optisk neuritis
- > Central amaurosis
  - > Stroke, SARD/IMR, Meningit, Neoplasi

Yderligere udredning:

- > BB: iab
- > CRP: 16
- > ERG:
  - OU: Normalt ERG med normal kurve (lidt lav a-wave) men god amplitude (155-165 mikrov)
- > MRI

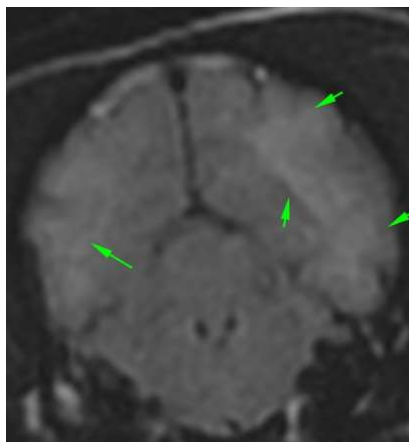
134

AniCura

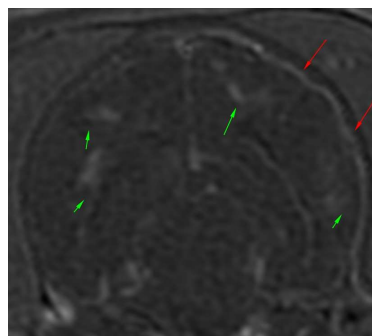
134

Case 2: Futte

MRI

Multifokal asymmetrisk hyperintensitet langs hvid substans i højre og venstre cerebrale hemisfærer, værst i occipital cortex.

135

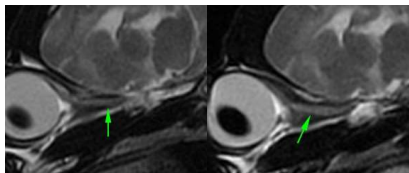
AniCura

135

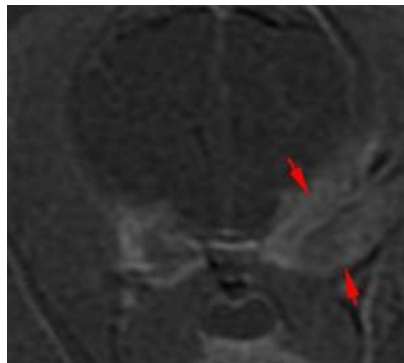
Case 2: Futte

MRI

Ingen forandringer i n. opticus

Kontrast forstærkning i venstre retrobulbære område

136

AniCura

136

Case 2: Futte

MRI konklusion:

- > Indikativ for multifokal meningitis, infektiøs encephalitis
- > CSF anbefalet

Ejer ønskede ikke yderligere udredning !

Behandling:

- > OBS! MUO: Opstartet på immunosuppressive doser af Prednisolon
- > Tlf. samtale:
  - > Efter 4 ugers behandling markant bedring af syn

137

AniCura

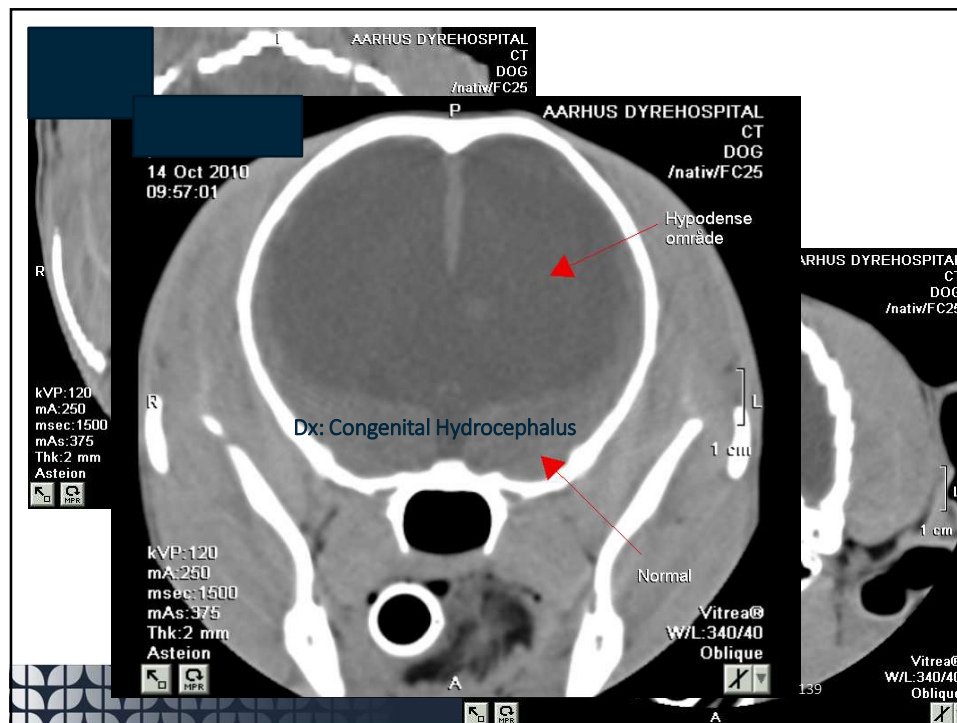
137

Case 3: Kascha

- Kascha
- Border Collie 2 år
- Mistanke om nedsat syn, kommet gradvist. Kan gå ind i ting, orienteringsbesvær.
- OD: Menace neg, PLR pos ellers u.a.
- OS: Menace pos, PLR pos ellers u.a.
- MDB u.a.

AniCura

138

139

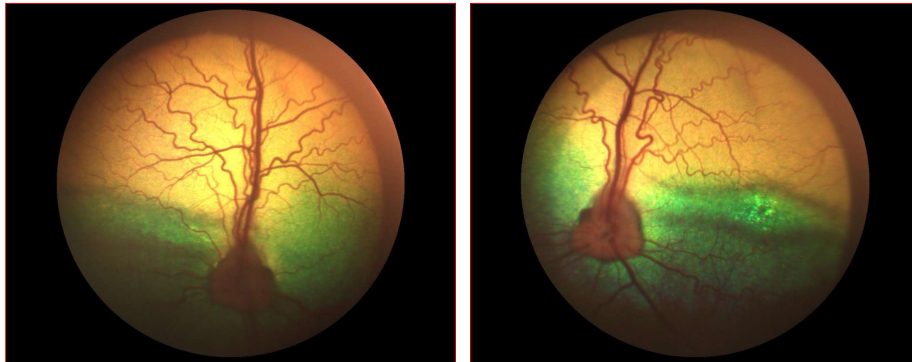
Case 5: Freja

- Freja
- Broholmer
- 8½ år gammel

- Startede 15 dage før, ret akut dagen efter bayvantic behandling.
- Højre øje hænger. Har døjet en del med ørene, får otomax pt.

Case 5: Freja - Klinisk undersøgelse

- OU: Menace pos, PLR pos, men...
- Anisocoria – relativ miosis OD
- Palpebrarefleks OK, cornearefleks negativ.
- Ptosis OD, prominierende membrana nictitans, ektropion uvea.
- IOP 10/12 mmHg
- I fundus ses bilateralt retinale forandringer: Horizontalt hyperreflektivt bånd dorsalt for papilla, mest udtalt lateralt.
- Ører: Kun lidt cerumen. MT intakt/normal.

Freja OD/OS

146

AniCura

146

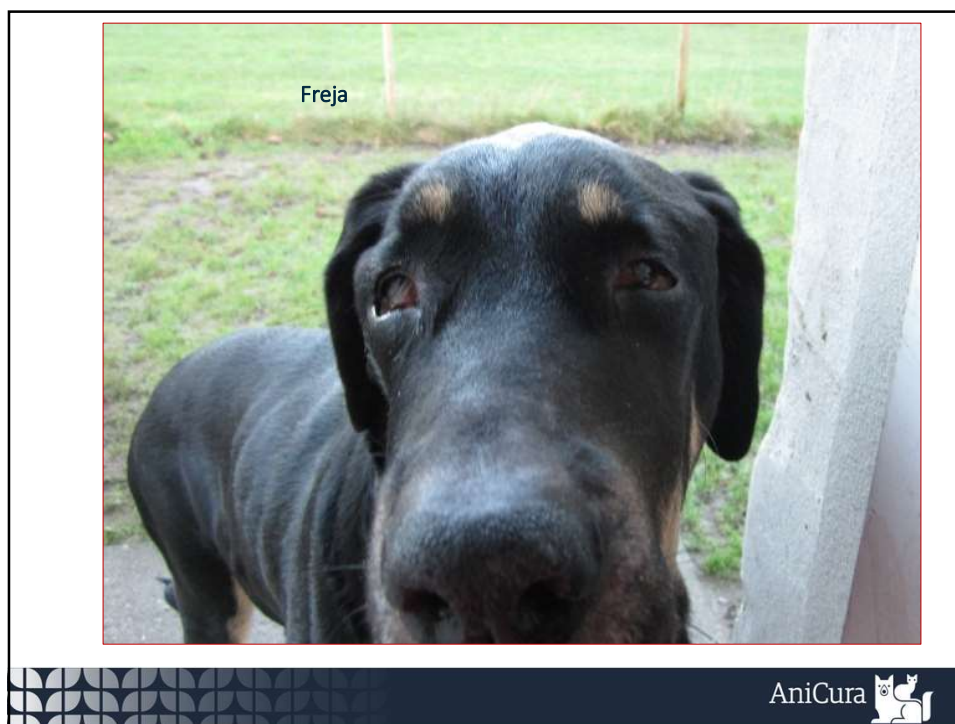
Case 5: Freja - Tentativ diagnose?

- Horner's syndrom... - kan det bekræftes?
- -> PhenylephrinHCl 1% OU – effekt (mydriase) efter ca. 6 minutter.
- Postganglionær? Yderligere undersøgelser?
- CT/MRI

- Hvad med fundus???
- Mulig Nn. Ciliares affektion.

AniCura

147

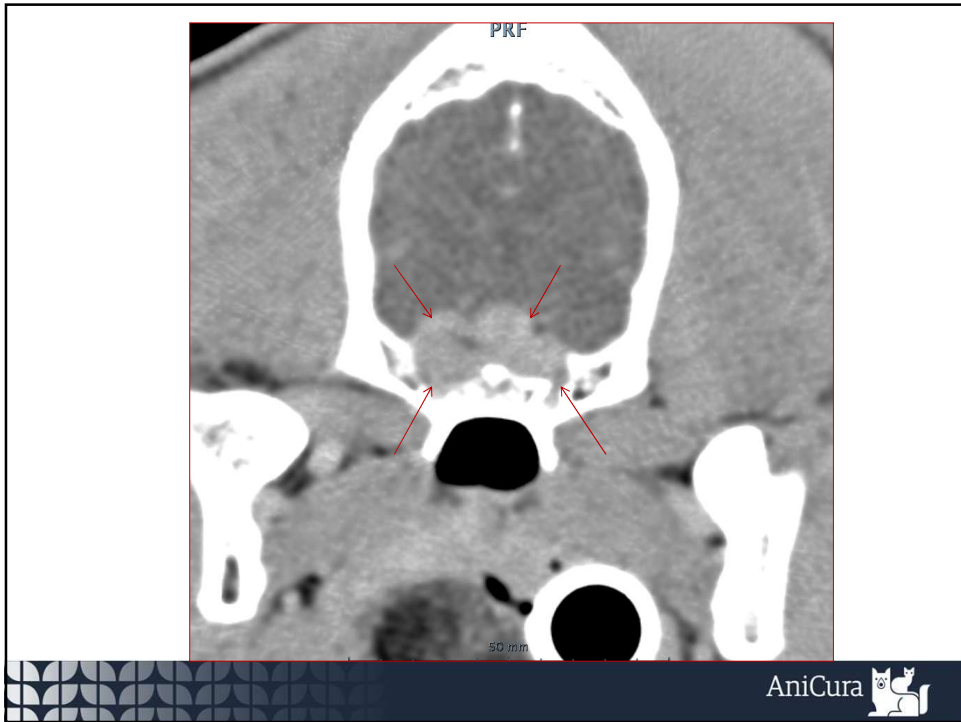

148

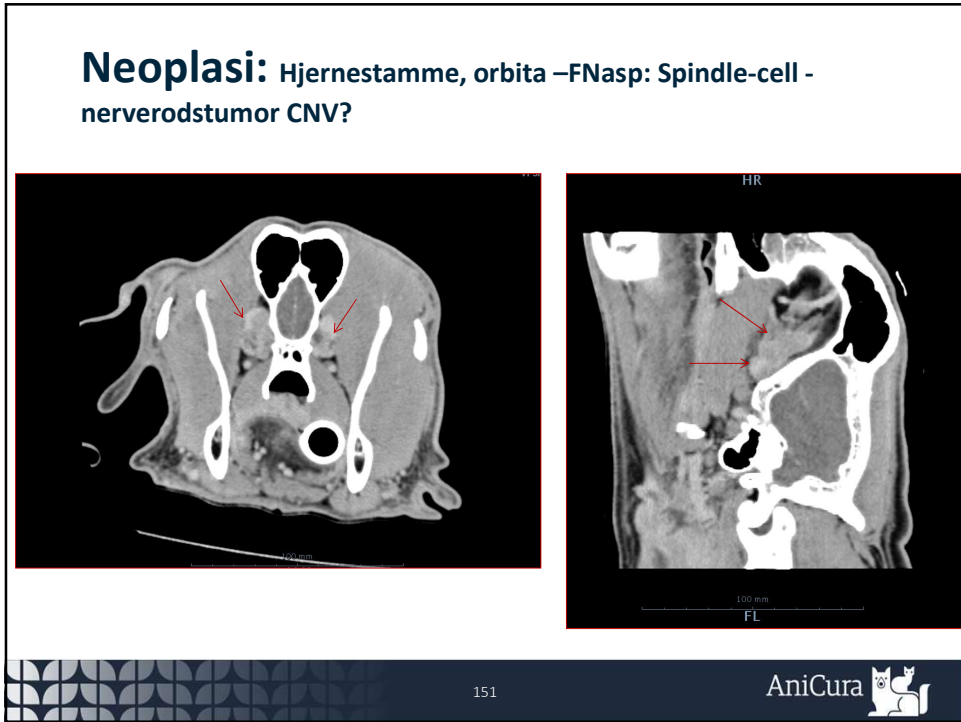
Case 5: Freja

- Ejer ønskede ikke yderligere undersøgelser.
- Efter 3 måneder:
  - Ingen bedring med højre øje. Horner.
  - Moderat enophthalmos OS.
  - Bortfald af cornearefleks OD og nasalrefleks dex
  - Atrofi af mm.masseter og temporalis dexter.
  - -> CNV (trigeminus – motorisk)
  - Øvrige hjernenerver OK
- → CT med IV kontrast

149

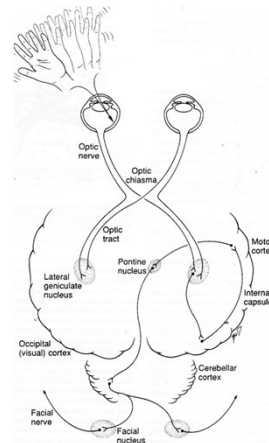
150

151

Case 6: Oddfrid

- Bullterrier 8½ år, han
- Ejer har indenfor den seneste uge observeret uens pupilstørrelse, mistanke om nedsat syn?
- Anisocoria, dilateret pupil OD.
- Ingen menace OD.
- Ingen direkte PLR OD, ingen indirect PLR højre til venstre.
- Normal direkte PLR OS, normal indirekte PLR venstre til højre
- Ophthalmologisk undersøgelse: Immatur cataract. Retina forekommer en smule hyperreflektiv, men ens i begge øjne. Normale kar og ONH (papilla).

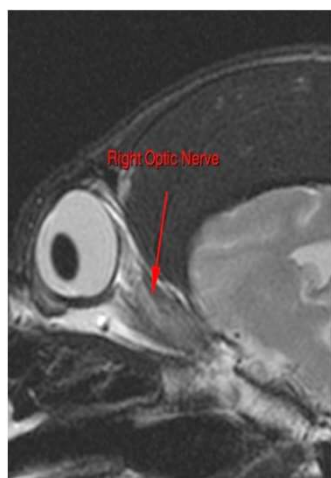

152

AniCura

152

MRI: Neuritis n. Opticus OD

153

AniCura

153

Case 6: Oddfrid

- Blev sat i behandling med prednisolon 2 mg/kg PO
- Efter 3-4 dage observerede ejeren en bedring i synet og mere ens pupiller.
- Behandlingen blev trappet ud over ca 3 måneder og seponeret.
- Ingen recidiv efter >½ år.

